

Archeologienota Dudzele Sint-Lenardsstraat 60 aanpassing

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Gwendy WYNS

14-2-2022

Titel: Archeologienota Dudzele Sint-Lenardsstraat 60 aanpassing

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Gwendy Wyns

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2020H141

Intern projectnummer: 2020.137

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Brugge-Dudzele, Sint-Lenardsstraat 60

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 70621,86 en Y: 218655,70; X: 70886,54 en Y: 218999,40

Oppervlakte plangebied: 12 620m²

Kadastergegevens: Brugge, afdeling 12, sectie D, perceel 88H, 84C3 (zie figuur 10)

Topografische kaart: zie figuur 8 en 9

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Gwendy Wyns (assistent-archeoloog)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 14/02/2022

© Acke & Bracke bv, Dorpvaart 76, 9180 Moerbeke. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANDE WERKEN	10
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	11
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	11
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	13
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	15
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	16
2.4. HISTORISCHE SITUERING	19
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	31
3. SYNTHESE	33
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	33
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	33
3.3. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	34
4. SAMENVATTING	36
5. BIBLIOGRAFIE	38
6. BIJLAGES	39

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Dudzele Sint-Lenardsstraat 60 (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of groter is en de bodemingrepen 1000m² of meer beslaan, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

- 1) Op het noordelijke perceel, 88H, werd in 2012 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Raakvlak.¹ Na dit onderzoek werd het terrein vrijgegeven door Onroerend Erfgoed. Zowel het rapport van het onderzoek als de vrijgavebrief uit 2012 zijn als bijlage opgenomen achteraan deze archeologienota. Om onbekende reden is dit perceel op heden nog steeds niet opgenomen als Gebieden Geen Archeologie in de beleidskaarten en -documenten van Onroerend Erfgoed. Omdat de vrijgavebrief impliceert dat er op perceel 88H geen verdere maatregelen meer moeten getroffen worden met betrekking tot het archeologisch erfgoed, worden de geplande werken op dit perceel slechts summier beschreven.
- 2) Deze archeologienota is een herwerking van de reeds in akte genomen archeologienota <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/15811>. Omdat het ontwerpplan

¹ LAMBRECHT, 2012.

uit die archeologienota niet langer overeenkwam met de geplande werken, wordt een nieuwe archeologienota opgesteld met daarin de juiste versie van de bouwplannen. Inhoudelijk verschilt onderhavige archeologienota niet van de reeds bekrachtigde archeologienota, enkel de bouwplannen zijn gewijzigd. De projectcode en de overige plannen van de eerste archeologienota blijven ongewijzigd.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.² Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt³, de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius⁴, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁵ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁶ Op het noordelijke deel van het terrein, op perceel 88H, werd in 2012 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Raakvlak, het rapport daarvan was een zeer relevante bron bij het opstellen van deze archeologienota.⁷

² <https://cai.onroenderfgoed.be/>

³ <http://www.geopunt.be/kaart>

⁴ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁵ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁶ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

⁷ LAMBRECHT, 2012.

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het terrein, 12 620m² groot, heeft een rechthoekige vorm en is noordnoordwest-zuidzuidoost georiënteerd. Het plangebied is ten zuiden van de Sint-Lenardsstraat gelegen. Op het noordelijke perceel 88H is een vrijstaande eengezinswoning met bijgebouwen (huisnummer 60) aanwezig, met errond een grote groenzone met meerdere bomen. Het zuidelijke perceel 84C3 is een grasland met enkele verspreid gelegen bomen langs de perceelsgrenzen. Langs de oostelijke en zuidelijke grens van het plangebied bevindt zich een gracht. Nabij de grens tussen beide percelen is op perceel 88h een rechthoekige waterpartij aanwezig over bijna de volledige breedte van het plangebied.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2018 (bron: geopunt.be).

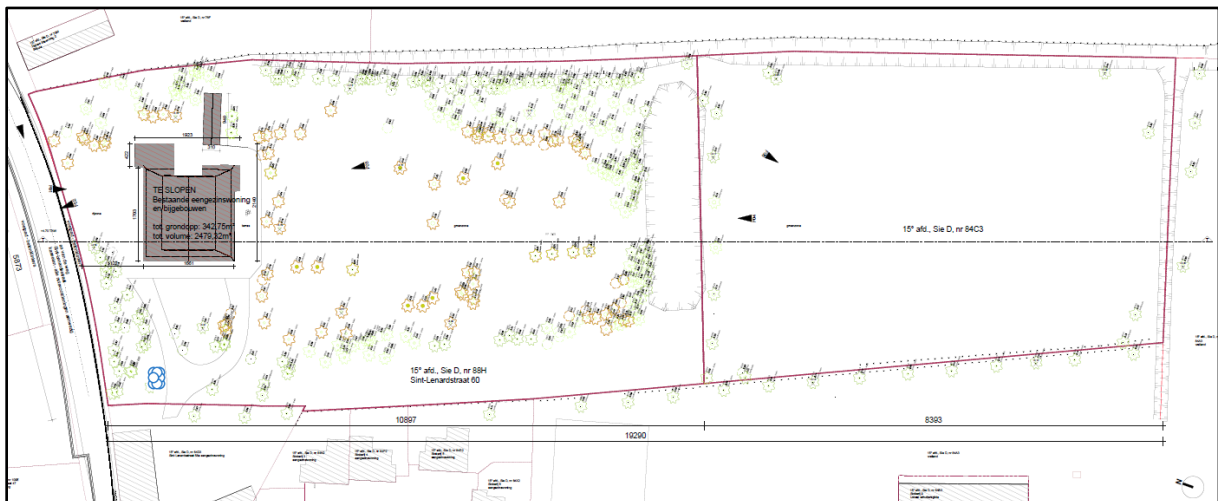
Figuur 2 Zicht op de woning gezien vanaf de straatzijde (bron: <https://www.google.com/maps>).

Figuur 3 Foto vanaf perceel 84C3 noordwaarts naar perceel 88H, met op de voorgrond de gracht die beide percelen scheidt (bron: initiatiefnemer).

Figuur 4 Foto vanaf het noordoosten op een deel van het perceel 84C3 (bron: initiatiefnemer).

Figuur 5 Uitsnede uit het plan bestaande toestand. Het noorden ligt linksboven (bron: initiatiefnemer).

2.2. Geplande werken

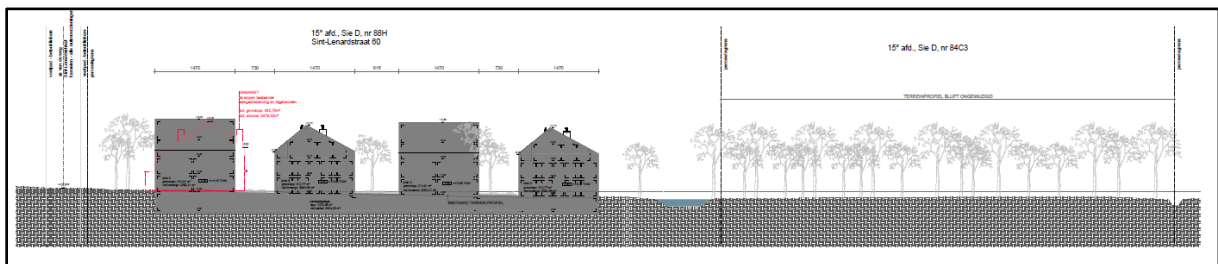
Op perceel 88H worden alle gebouwen afgebroken en een groot deel van de bomen gerooid. Vervolgens worden 4 appartementsgebouwen opgetrokken, ondergronds verbonden door een parkeergarage. Rond de gebouwen worden nutsleidingen, inritten, wandelpaden, e.d. aangelegd. Verdere details over de werken op dit perceel zijn niet relevant omdat dit perceel reeds vrijgegeven is door Onroerend Erfgoed in 2012.⁸

Op perceel 84C3 zijn de werken beperkt: dit perceel blijft volledig behouden als groenzone, er worden geen gebouwen opgericht. Alle bestaande bomen blijven behouden. Het terreinprofiel wordt niet gewijzigd, met uitzondering van:

- Aanleg van een wadi van ca. 300m² oppervlakte, die aansluit op de bestaande gracht in het zuiden van perceel 88H. Deze wadi heeft een soort boonvorm en wordt centraal uitgegraven tot op ca. +2,50m TAW. De uitgraving zakt geleidelijk, de oppervlakte die effectief tot +2,50m TAW wordt uitgegraven is veel kleiner dan 300m².
- Het uitgraven van 10 verspreid gelegen plantkuilen voor nieuwe bomen. De uitgraving per kuil is max. 1m².
- Het accentueren van een wandelpad doorheen het perceel, de ingreep hiervoor is ondiep en beperkt tot de teelaarde.

Figuur 6 Ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

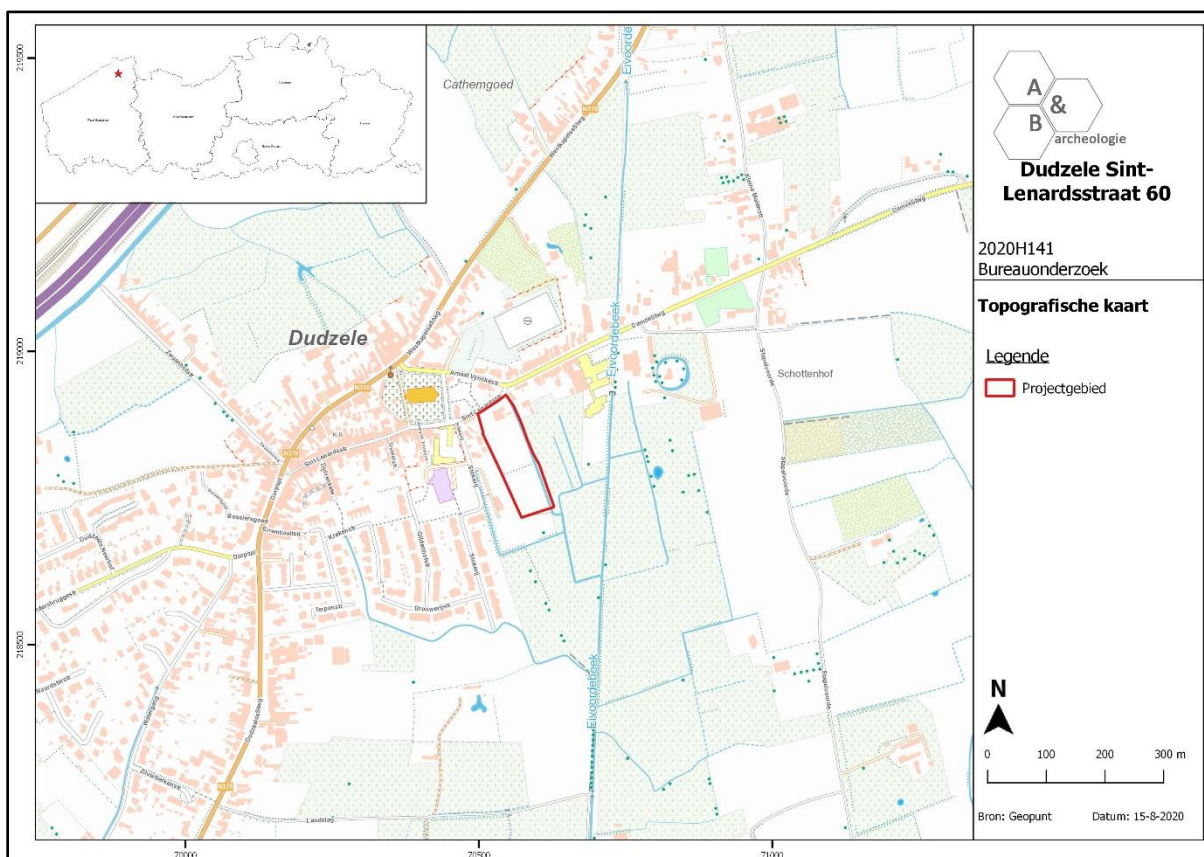
Figuur 7 Doorsnedeplan (bron: initiatiefnemer).

⁸ Zie vrijgavebrief in bijlage, brief van Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen dd. 04/10/2012.

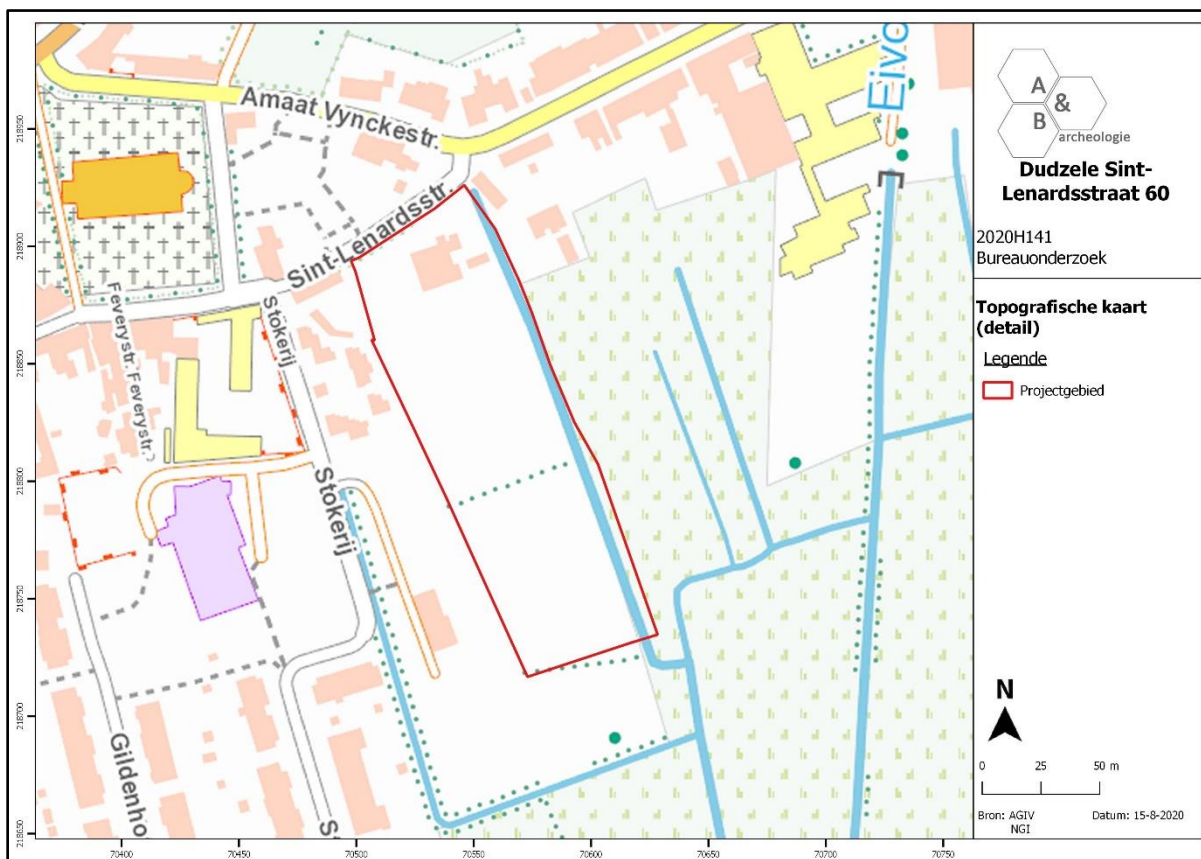
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

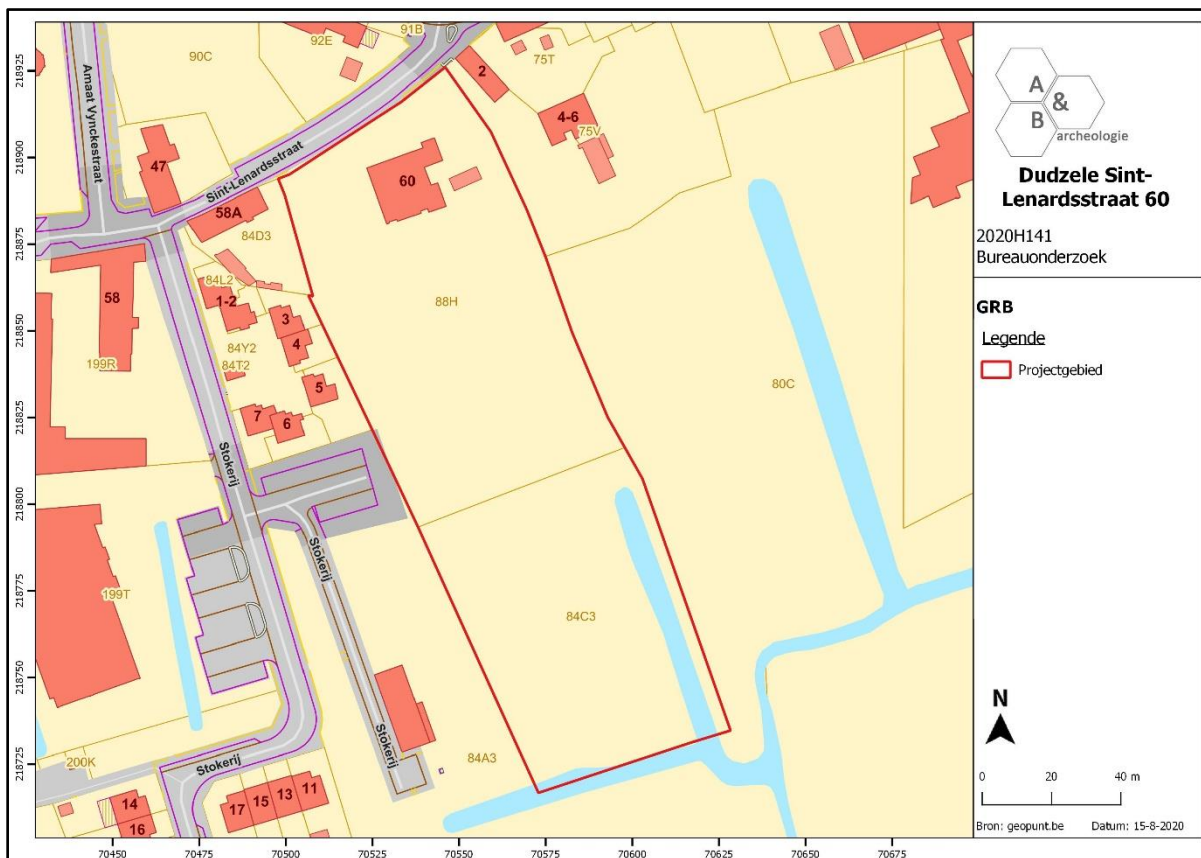
Dudzele is een deelgemeente van Brugge en een polderdorp gelegen ten noorden van de stad. Iets ten westen van het dorp is het kanaal Brugge-Zeebrugge gelegen, en iets ten noorden de recent aangelegde A11 (verbinding N49 Antwerpen-Knokke met de N31 Brugge -Zeebrugge). Ten noorden van de A11 bevindt zich de haven van Zeebrugge. De omgeving ten oosten en zuiden van het dorp is zeer landelijk, ten westen van het kanaal Brugge-Zeebrugge is een industrie- en KMO-zone gevestigd. De Sint-Lenardsstraat is de centrale straat van de dorpskern van Dudzele, ten noorden ervan bevindt zich de Sint-Pieters-Bandenkerk die op amper 100m ten westen van het plangebied is gelegen. De straat loopt van het Dorpsplein in het westen naar de Damse Steenweg in het oosten; het plangebied bevindt zich net ten zuidwesten van het kruispunt tussen de Sint-Lenardsstraat en de Damse Steenweg. Het plangebied bevindt zich aan de oostelijke rand van de agglomeratie van de dorpskern van Dudzele; aan straatzijde zijn ten oosten en westen nog andere gebouwen en tuinen aanwezig, maar ten zuiden en verder ten oosten zijn hoofdzakelijk weilanden afgezoomd door grachten te zien.

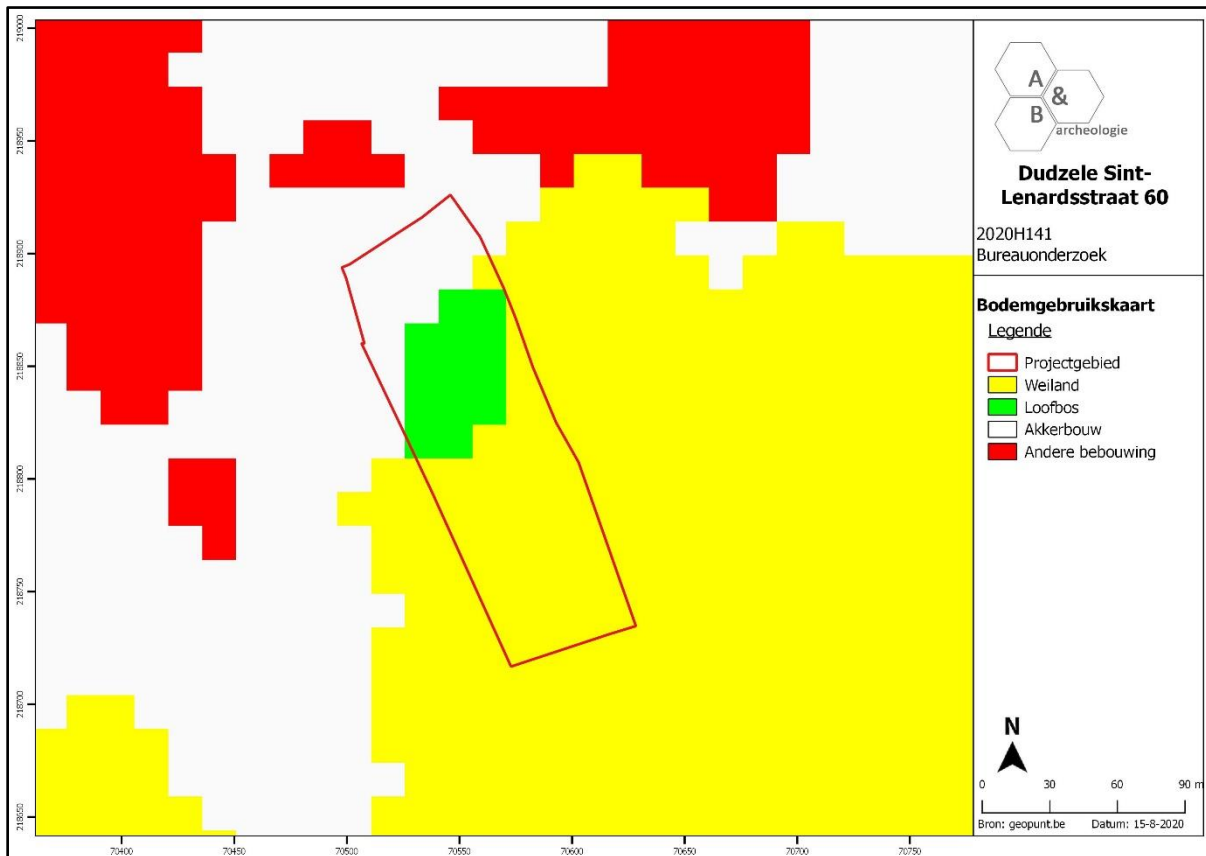
Figuur 8 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 9 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

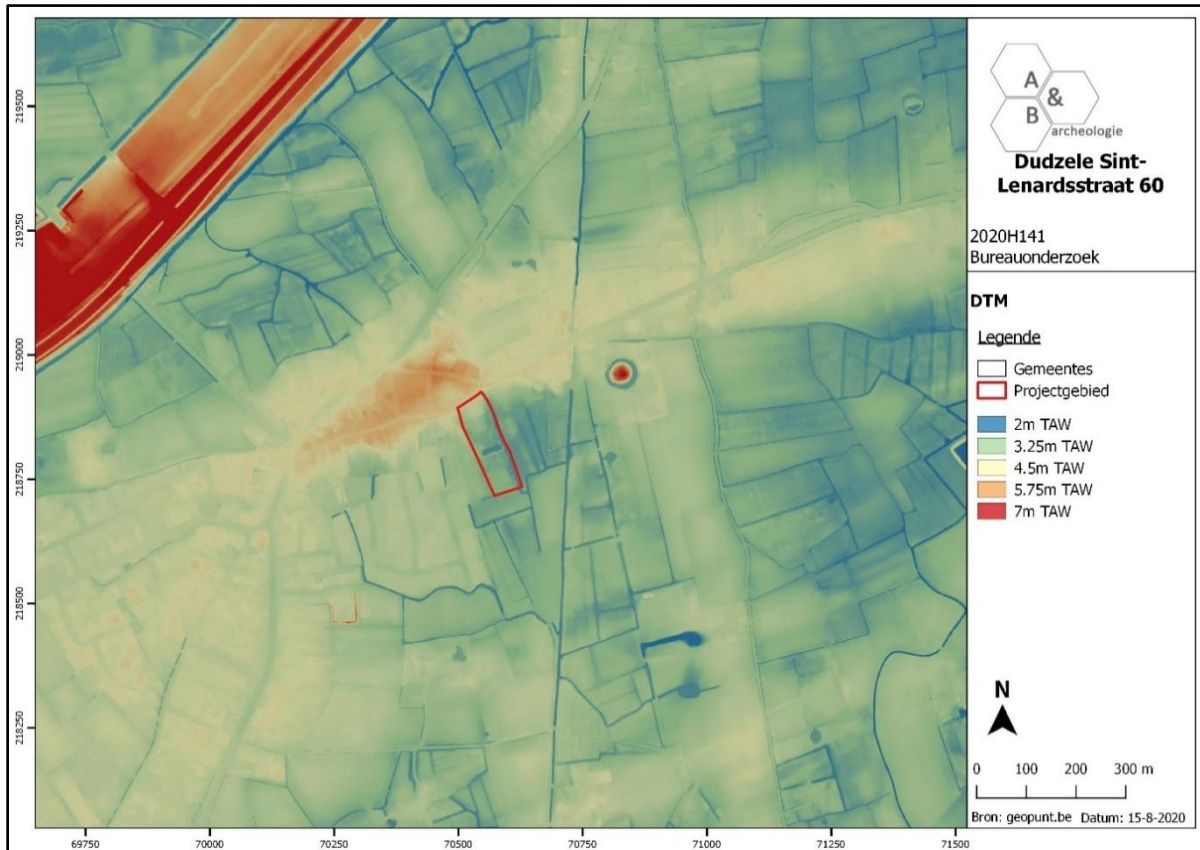
Figuur 10 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

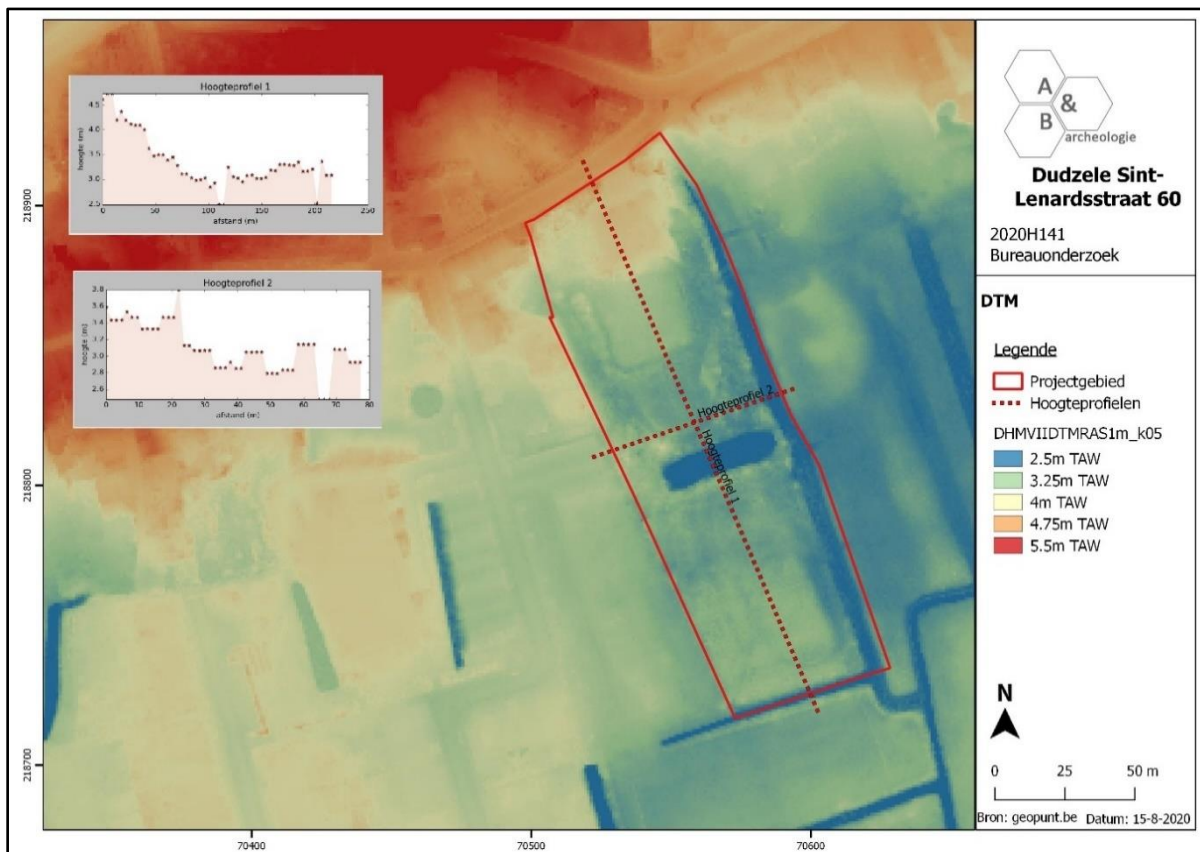
Figuur 11 Zicht op de bodemgebruikskartaal met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

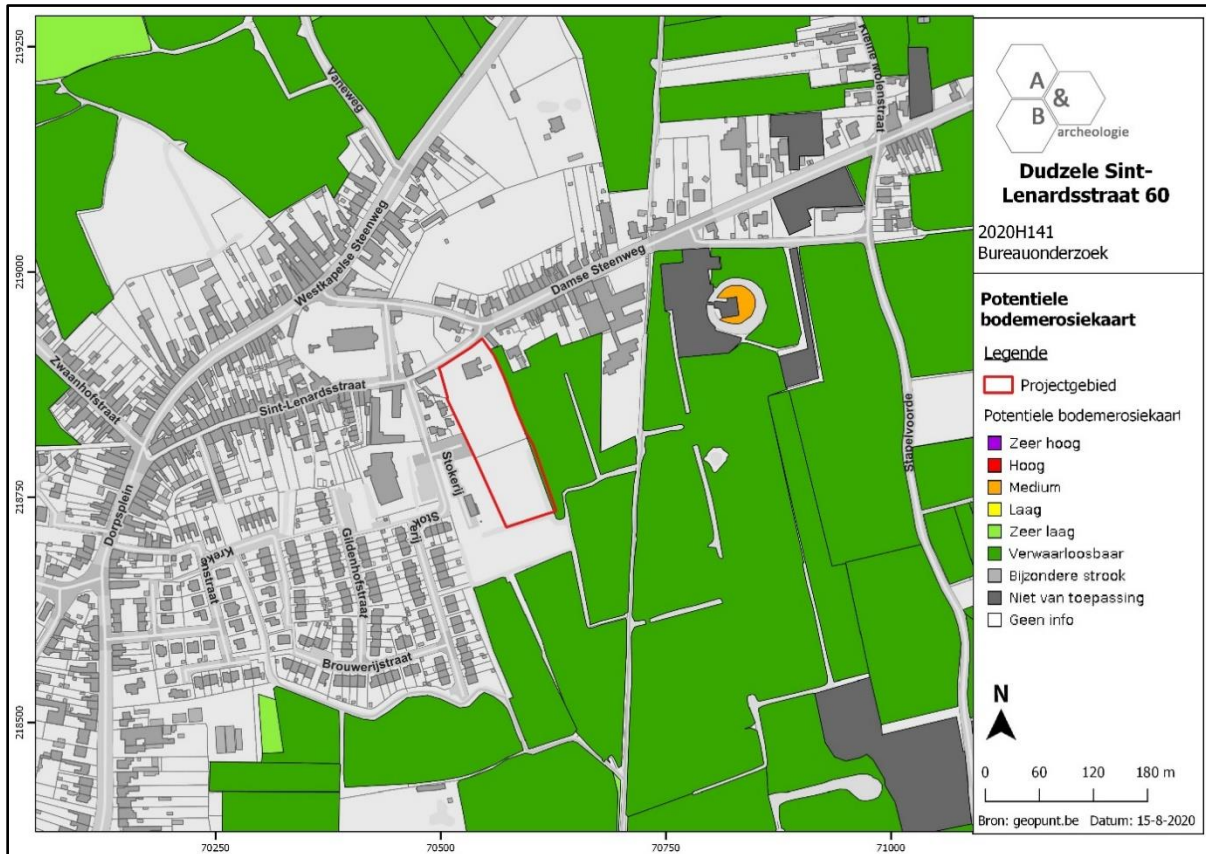
De dorpskern van Dudzele is gelegen op kleine hogere opduiking in het polderlandschap; dit is duidelijk te zien op het digitale hoogtemodel. Het plangebied is gelegen net ten zuiden van deze opduiking en kent een dalend verloop van noord naar zuid. Het noordelijke perceel kent maaiveldwaarden tussen ca. +4,30m TAW en ca. +3m TAW, met de hoogste waarden in het noorden op de locatie van de woning. Het zuidelijke perceel is gelegen tussen ca. +3,00 en +3,40m TAW. De grachten ten oosten en de centrale waterpartij snijden ca. 0,5 tot 1m diep in. Vooral de oostzijde van het plangebied is lagergelegen, met waarden die dalen naar ca. +2,80m TAW. De lage poldergronden rond de dorpskern worden ontwaterd door diverse grachten en kanaaltjes; zo ook nabij het plangebied, deze grachten zijn van menselijke oorsprong en geen natuurlijke waterlopen. De polderomgeving duidt er op dat deze regio lange tijd onderhevig was aan zeewerking. Dit voormalig slik- en schorregebied werd in de loop van middeleeuwen stelselmatig ingepolderd door de aanleg van dijken, waardoor steeds meer grond beschikbaar werd voor landbouwdoeleinden en bewoning. Op de potentiële bodemerosiekaart worden geen gegevens aangeduid over de erosiegraad van het terrein, de weilanden in de omgeving kennen een verwaarloosbare erosiegraad.

Figuur 12 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

Figuur 13 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

Figuur 14 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

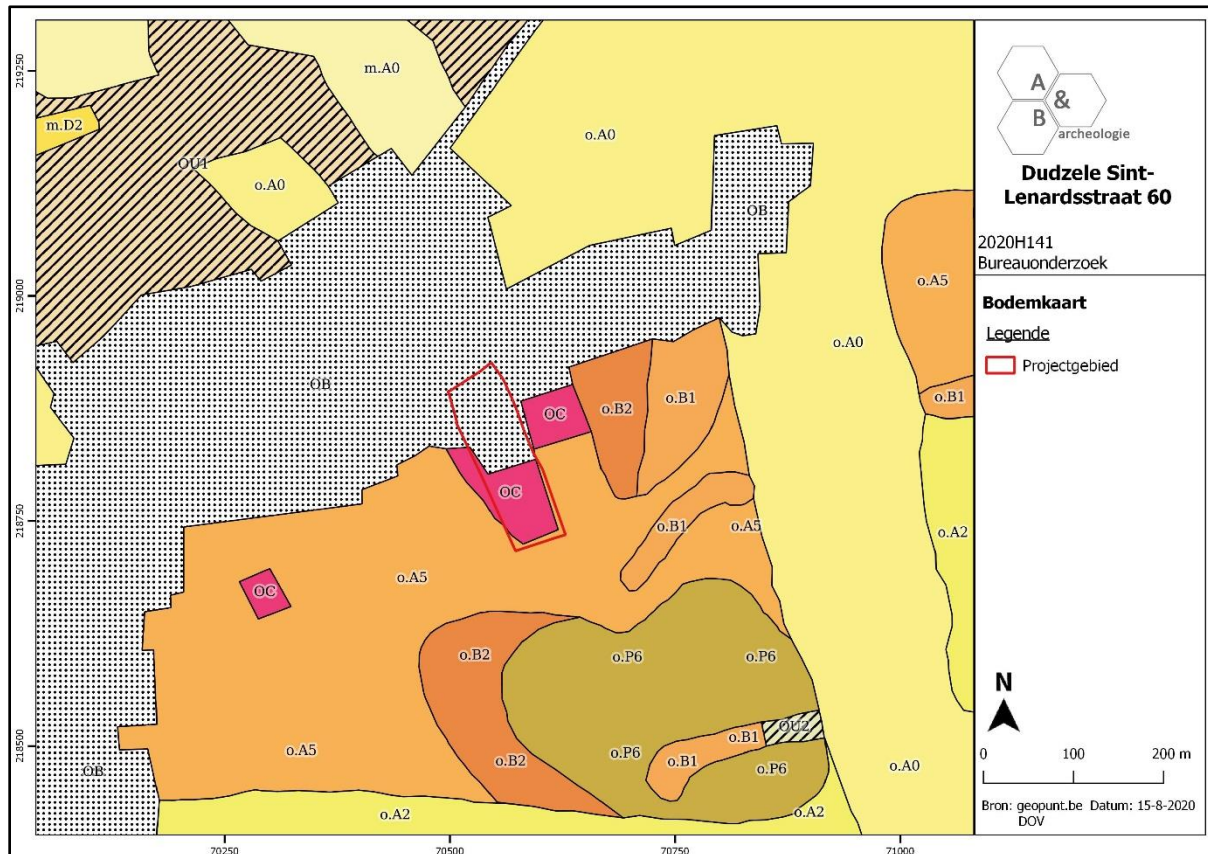
2.3.3. Bodemkundige situering

Het noordelijke deel van het plangebied wordt gekarteerd als OB: soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden). De bodems in de bebouwde zone (OB) zijn daar een voorbeeld van.

Het zuidelijke deel is aangeduid als OC: verdwenen bewoningen. Deze worden gekenmerkt door onregelmatige terreinvormen en door zeer humeuze profielen. Wegens hun hoog humus- en fosfaatgehalte (gele vlekken) zijn deze gronden vruchtbaar.

Rond het terrein liggen o.A5-gronden: kreekruggronden (Oudlandpolders). De kreekruggronden (Serie A) omvatten de gronden van de met zand en met klei opgevulde Duinkerken II-getidekreeken. De kreekruggronden A5 bestaan uit zware klei tot klei, tussen 60 en 100cm diepte overgaand tot lichter materiaal. De A5 gronden nemen ook een grote oppervlakte in. Het humusgehalte van de bovengrond bedraagt in akkerland gemiddeld 2,5% en in weiland 7,5%. In het gehele profiel komen gleyverschijnselen voor; soms vormen de roestvlekken concreties. Het kalkgehalte is aanzienlijk in de diepere horizonten, alhoewel de bovengrond kalkloos kan zijn. De waterhuishouding is gunstig. Bijna nooit vindt volledige uitdroging plaats. Er is echter niet zelden wateroverlast, vooral op de lager gelegen A5 gronden.

De bodem van het noordelijke perceel 88H kon meer gedetailleerd in kaart worden gebracht tijdens het proefsleuvenonderzoek in 2012: “Bij het graven en boren wordt echter een dunne laag veen aangetroffen. Het veen bevindt zich een 80-tal cm onder het maaiveld in het zuidelijke deel van het perceel. De veenlaag is er 20 à 25 cm dik (sleuf 3 en 4). In sleuf 7 wordt een laag veen van 80 cm aangetroffen op 1,50 m onder het maaiveld. Het pleistocene zand bevindt zich in het zuidelijke deel van het perceel op ongeveer een meter onder maaiveld en in noordelijke helft op 2 à 2,30 m diepte. [...] Het te bebouwen perceel ligt niet op een geulrug zoals de bodemkaart suggereert. [...] Er is geen geulvulling aangetroffen.”⁹

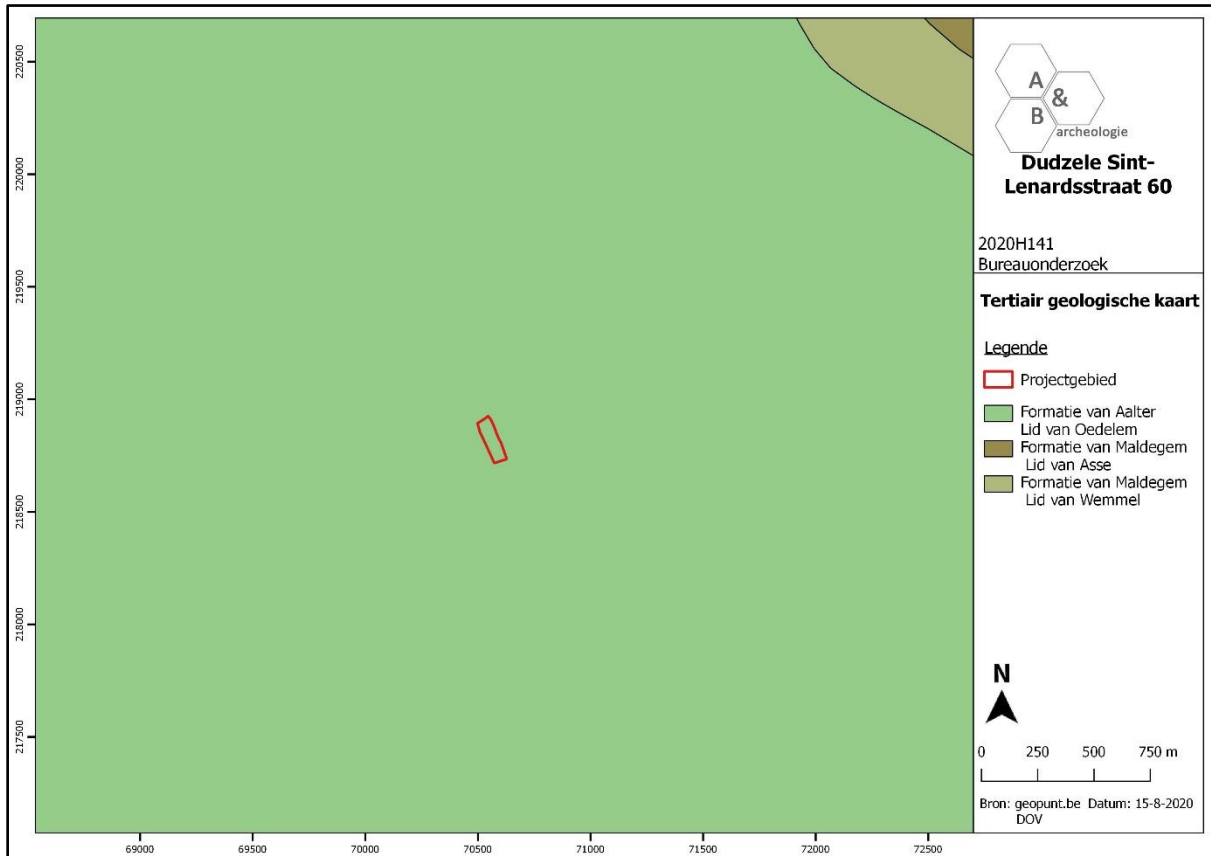

Figuur 15 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

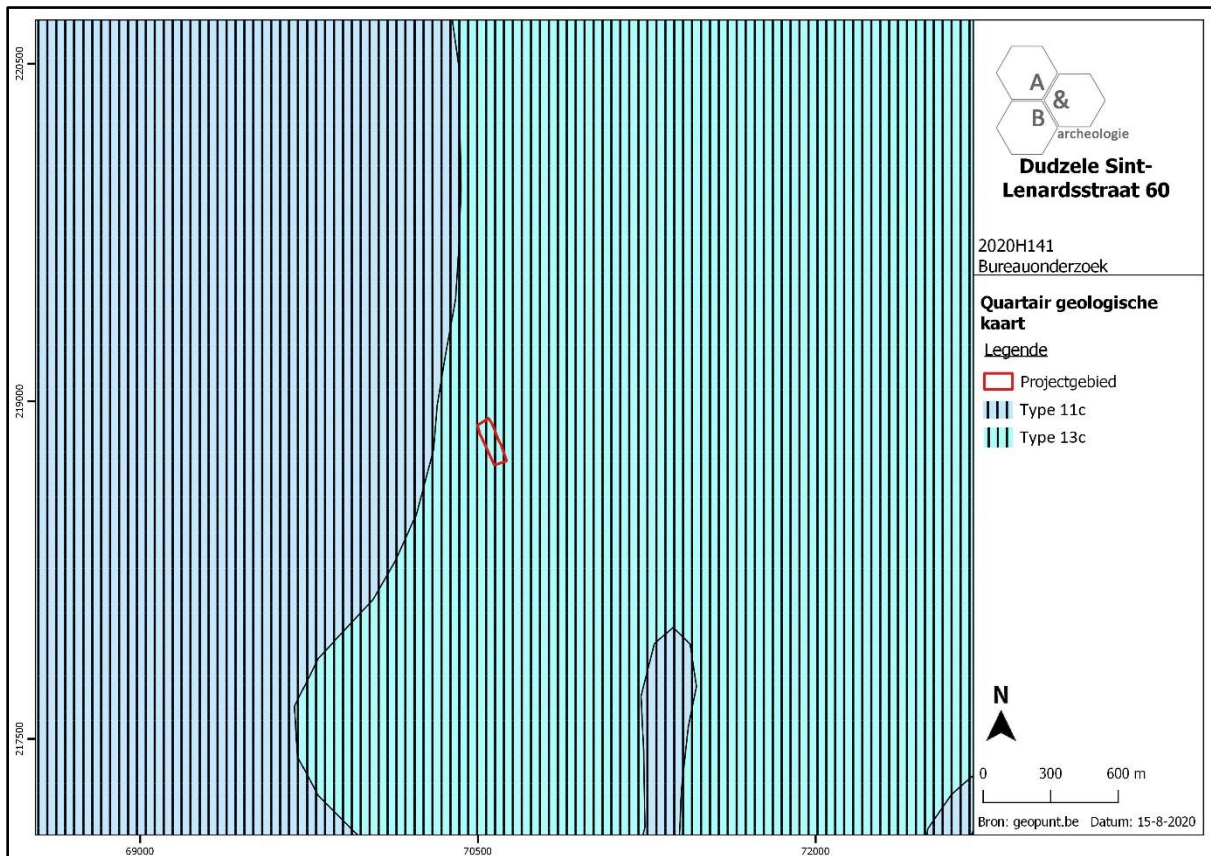
2.3.4. Geologische situering

De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Aalter, Lid van Oedelem: donkergrijs tot bleekgrijs zeer fijn zand, kleiige eenheden, kalkzandsteenbanken, kalkhoudend, schelpen (soms zeer veel) o.a. Cardita, Turritella, Venericardia planicosta. De Quartair geologische kaart geeft aan dat plangebied bestaat uit het type 13c: Holocene en/of Tardiglaciale getijdenafzettingen (c) bovenop de Pleistocene sequentie (13). De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

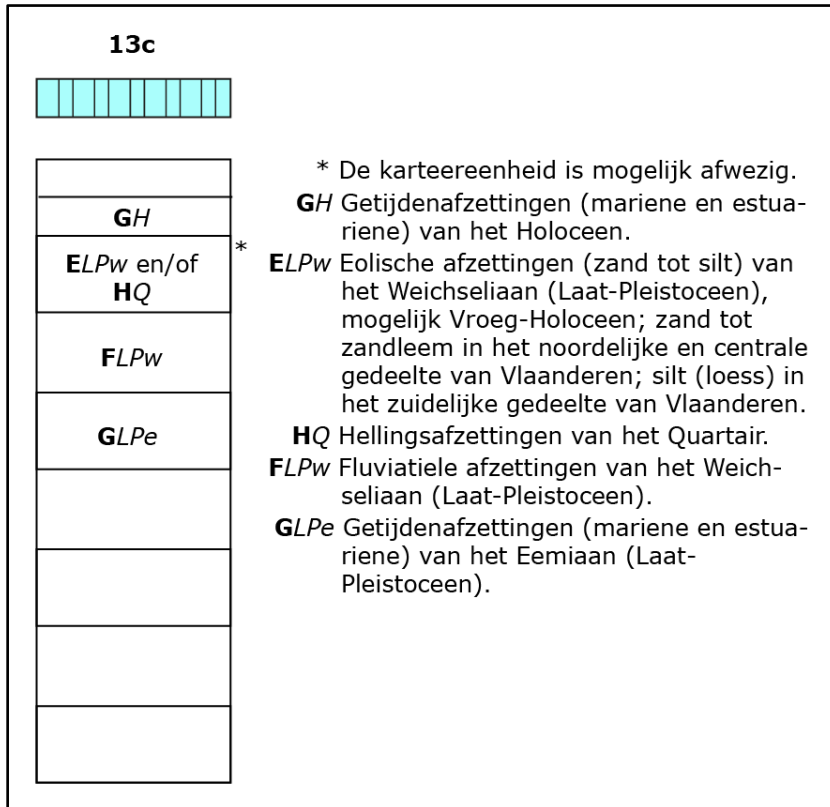
⁹ LAMBRECHT, 2012.

Figuur 16 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 17 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 18 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering¹⁰

Dudzele zou in de loop van de 9de eeuw als woonterp zijn ontstaan. Traditioneel wordt de naam Dudzele verklaard door de samenstelling van "*Dudo*" (of Duda) en "*zele*". Een "*zele*" is een eenbeukige ruimte gebruikt voor de schaaussteelt. "*Dudo*" kan verwijzen naar een Frankische persoon die zich hier zou gevestigd hebben als schaapherder. Maar een "*dude*" of "*dode*" heeft ook een betekenis als terp of verhevenheid in een vochtig gebied. Dan heeft de naam de betekenis van een schaapsboerderij met verhoogde ligging. In elk geval stichten Frankische schapenboeren vlakbij de schaapsweiden een nederzetting met de typische driehoekige vorm, nog herkenbaar in de dorpskern. Onder graaf Arnulf I van Vlaanderen (900-965) neemt na het bouwen van dijken de inpoldering van het kustgebied een aanvang. De natste gronden dienen als weiland, de drogere stukken voor akkerbouw. Dudzele is één van de oudste dorpen ten noorden van Brugge en vormt een uitvalsbasis van waaruit de ontginning van de oostelijke kustpolders wordt gerealiseerd. De vroegste vermelding, "*Dudazela*", is terug te vinden in een oorkonde met betrekking tot het Brugse Sint-Donaaskapittel van 1089. Meerdere families vestigen zich in de omgeving van Dudzele. Ze stichten er in de 10de-11de eeuw boerderijen op de zandige ruggen, veelal op een hoge wal of terp. Die kunstmatige, ronde ophoging is omgeven met een ringgracht en heeft een toegang aan de zuidkant. In de omgeving van Dudzele zijn zeker een 22-tal wallen gelokaliseerd. In de dorpskern staat het "Kasteelken" op een wal van 45 meter diameter. Ten zuiden van de dorpskern liggen onder meer de Stampers- en de Rysselwal, ten noorden de Aarsele- en de Weerdewal. De in elkaars verlengde liggende Kruisabelestraat, Stapelvoorde, Kleine Molenstraat en de Westkapelse Steenweg ontstaan als verbindingsweg tussen de verschillende wallen. Na de indijking graaft de Oostwatering drie waterlopen, die via Dudzele de nieuw ontstane dorpskernen in het schorregebied met Brugge verbinden. Van west naar oost zijn dat de Lisseweegse Watergang vertrekkend vanuit de Ieperleet (kanaal Brugge-Oostende), de Eivoordebeek is een aftakking van de Bommelbeek en de Ronsaardbeek een aftakking van de Eivoordebeek. De overstromingen in het begin van de 11de eeuw zetten slechts het noordelijk deel van Dudzele onder water. De dorpskern en de vele wallen blijven bestaan. Na het opnieuw droogvallen van het overstroomde deel nemen de boeren het land in de tweede helft van de 11de eeuw terug in gebruik. De tweede bewoning van Cathem dateert uit die periode en bestaat uit een verhoogde motte met nieuw gegraven ringgracht en opperhof en een lager gelegen tweeledig voorhof. Op de brede kreekrug ten westen van Dudzele ontstaan enkele belangrijke heerlijkheden zoals het Hof van Dudzele, eigendom van de heer van Dudzele en het Hof van Pathoeke, een leenhof van de Burg van Brugge. De omwalde sites hebben een opperhof en neerhof en zijn toegankelijk via een poort. Iets noordelijker, op dezelfde kreekrug, stichten de cisterciënzers de abdij Ter Doest nabij Lissewege. Andere belangrijke heerlijkheden zijn het Hof van Arsele, Dierickx Voswal en Hof ten Eecke. Graaf Boudewijn V (1035-1067) schenkt aan de abdij van Corbie in Picardië het tiendenrecht op landbouw en veeteelt in de parochie Dudzele. De abdij verleent vrij snel de helft van het recht aan het hof van Dudzele en een derde aan het Brugse Sint-Donaaskapittel. In het midden van de 11de eeuw zou er reeds een kerkje zijn gesticht, op de plaats van de huidige. Tussen 1089 en 1108 krijgt het kapittel van de Brugse Sint-Donaaskerk het patronaatsrecht van de abdij van Corbie over het kerkje en de parochie van Dudzele. De dorpskom, gelegen op een oude woonterp tussen twee wegen, groeit uit tot een Westdorp en

¹⁰ <https://inventaris.onroerendergoed.be/themas/14659>

een Oostdorp, respectievelijk ten westen en ten oosten van de kerk. De Sint-Pietersbandenkerk kent in de middeleeuwen een grote bekendheid als bedevaartsoord van Sint-Leonardus die er zeker al circa 1060 wordt vereerd. Vanaf de Sint-Lenaartspoort aan het Brugse Dampoortcomplex vertrekt de weg vanuit Brugge naar Dudzele. Het monumentale romaanse gebouw is dan de belangrijkste kerk ten noorden van Brugge. In het begin van de 12de eeuw is Dudzele helemaal van de zee afgesloten. Door de beschermende dijken heeft de overstroming van 1134 geen weerslag op Dudzele. De ontzilte schorregrond wordt vervangen door akkers en weilanden en is nu ook geschikt voor runderteelt. Het natuurlijke schorrenlandschap evolueert zo naar een cultuurlandschap. Tussen de 12de en de 14de eeuw neemt de bewoning in belangrijke mate toe. De oude wallenhofsteden blijven bestaan. Daarnaast richten nieuwe bewoners op de nog niet in gebruik genomen gronden tal van boerderijen op. Meestal zijn het pachters die schatplichtig zijn aan grootgrondbezitters. De domeinen onderscheiden zich als kasteelhoeve met een opper- en een neerhof. Circa 1150 ontstaat Koolkerke als dochterparochie van Dudzele. In 1175 kopen bisschop Evrard van Doornik en de schout van Lissewege, Ghermebalt, stukken grond om er de abdij Ter Doest op te richten. De abdij zal later op Dudzele grote percelen land verwerven. Op de hoek van de huidige Pathoekeweg en de Kolvestraat (grondgebied Sint-Pieters) staat zeker al in 1200 de Sint-Laureinskapel, gesticht door het Sint-Donaaskapittel (verdwijnt circa 1800). In de eerste helft van de 13de eeuw wordt een hulpkapel opgericht, gewijd aan de Heilige Vincentius. Daaruit ontstaat de parochie Ramskapelle, gelegen in de noordoosthoek van Dudzele (nu grondgebied Knokke-Heist) en voor het eerst vermeld in 1260. Dudzele behoort reeds in de 13de eeuw tot de bestuurlijke indeling van het Brugse Vrije en is het centrum van een onderdeel, namelijk van Dudzele Ambacht. Tot dit ambacht behoren de parochies Dudzele en Ramskapelle, delen van Koolkerke, Lissewege, Sint-Pieters en de Brugse Sint-Gillisparochie. In het begin van de 13de eeuw wordt de Oostwatering gesplitst in de Watering van de Eiesluis en Watering van Groot-Reigarsvliet. Het grootste deel van de parochie valt onder het beheer van laatst genoemde, de hoek ten westen van de Lisseweegs Vaart valt onder de Watering van de Eiesluis. In 1282 graaft de Watering van Groot-Reigarsvliet de Dudzeelse Watergang die de Lisseweegse Vaart met de Eivoordebeek verbindt. Dit maakt een vlotte waterwegverbinding met Brugge mogelijk. Door het verplaatsen van de aanlegsteiger naar de noordwestzijde van de dorpskom zal het Westdorp meer uitgroeien. In 1325 worden de Oostmolen (ten oosten van het dorp) en in 1330 de zuidelijk gelegen Riselemolen vermeld. In de 13de eeuw zijn er zeker al een aantal steenovens werkzaam op ter Doest en in de buurt van de Sint-Laureinskapel (op de hoek met de Pathoekeweg). In de periode 1332-1344 is er sprake van een grote productie bakstenen die vanuit Ramskapelle over Dudzele naar Brugge worden vervoerd. De aanmaak en vervoer van bakstenen geeft aan een belangrijk deel van de Dudzeelse bevolking werkgelegenheid. Omstreeks 1300 is het merendeel van de drooggevalen kreekruigen omgezet in vruchtbaar akkerland. De laagst gelegen zones dienen als graslanden en zijn onbewoond. In 1447 wordt melding gemaakt van circa 100 grote en circa 70 kleinere hoeves. De hoeves liggen regelmatig verspreid over de langgerekte kreekruigen. De natte, lage gebieden daartussen blijven onbewoond. In die tijd bezit de abdij Ter Doest ongeveer 220 hectare op Dudzeels grondgebied. In 1421 heeft Dudzele al een school die onder toezicht staat van Sint-Donaas. Tijdens de opstand van Brugge tegen hertog Filips de Goede, in 1436, sluit Dudzele zich bij de Bruggelingen aan. Ze verliezen de strijd en worden met zware boetes belast. Circa 1480 bezit de heer van Dudzele zes molenwallen, vier molens zijn in werking: de Oost- en Westmolen, de Eikemolen en de Pannemolen. Uit een document van 1481-1482 blijkt dat de Sint-Sebastiaansgilde op Dudzele een Schuttershof heeft, wellicht is deze circa 1450 ontstaan. Verder vermeldt het document de aanwezigheid van een medestove, uitgbaat door de heer van Dudzele en gelegen

langs de Dudzeelse Watergang. Andere 15de-eeuwse documenten melden dat het ambacht van Dudzele in belangrijke mate instaat voor de levering van meekrap, de plant waaruit de rode kleurstof wordt getrokken voor het Vlaamse laken. De meekrapteelt zal in de tweede helft van de 16de eeuw stilaan aan belang inboeten en uiteindelijk worden stopgezet. De heer van Dudzele, Jakob van Gistel, is tevens raadsheer van Maximiliaan van Oostenrijk. Tijdens het verzet van de Vlamingen tegen het beleid van Maximiliaan wordt ook zijn naaste medewerker niet gespaard. Eerst wordt in 1483 het kasteel van de heer van Dudzele vernield, tenslotte wordt Jakob van Gistel in 1488 in Brugge onthoofd.

Een anonieme, geschilderde kaart van de Zwinstreek (1501) toont de dorpskern van Dudzele met binnen de driehoekige aanleg de romaanse kerk en daar rond enkele huizen. De grote molen staat ten zuiden van het dorp, langs de weg naar Brugge. De kaart van Pieter Pourbus (1561-1571) gekopieerd door Pieter Claeissens (1601) geeft een gedetailleerd overzicht van het toenmalige straten- en grachtenpatroon. De voornaamste sites en gebouwen van Dudzele zijn aangeduid en de bebouwing concentreert zich op de as kerkplein-dorpsplein. Ook omwille van de grote toeloop van bedevaarders krijgt de dorpskom in 1518 een stenen bestrating. Dudzele behoort tot het bisdom Doornik tot paus Paulus IV in 1559 het bisdom Brugge opricht. Hierdoor vervalt het patronaatsrecht van de abdij van Corbie over Dudzele waardoor de parochie onder het bisdom Brugge valt.

In de 16de en 17de eeuw wordt de regio veelvuldig geteisterd door politieke en religieuze onlusten. In de 16de eeuw leiden de conflicten tijdens de godsdienstoorlogen vaak tot krijgs- en plundertochten. In het laatste kwart van de 16de eeuw blijkt het grootste deel van de Dudzeelse bevolking gevlucht te zijn voor het geweld. Daarbij komt nog dat de streek tussen 1575 en 1583 wordt getroffen door een pestepidemie. Pas ca. 1591 stabiliseert zich de toestand en kan de landbouwactiviteit langzaam weer worden hernomen.

In de loop van de 17de eeuw is er een opeenvolging van oorlogen die gevolgen hebben voor het bouwkundig erfgoed. In 1687-1688 wordt een nieuwe kerk gebouwd. Op de plaats van de romaanse kruisbeuk, de zijkoren en het westelijk gedeelte van het hoofdkoor wordt een driebeukige kerk van drie traveeën en een voorportaal gebouwd. Het oostelijk gedeelte van het middenkoor, de sacristie en een deel van de zijkoren blijven bewaard en zijn als ruïne op heden nog steeds bewaard. In het verlengde van de langsmuren van het middenkoor worden vier meer buitenwaarts geplaatste zuilen voorzien. In 1718 wordt de nieuwe kerk ingewijd. Tijdens het Oostenrijks Bewind (1715-1794) kan Dudzele mee profiteren van de economische vooruitgang en groeiende welvaart. Tijdens de 11de-14de eeuw kende Dudzele een sterke bevolkingstoename. Pas vanaf het einde van de 18de eeuw groeit het cijfer weer aan. Het bodemgebruik, met hoger gelegen akkers afgewisseld met natte, lage weilanden blijft verder bestaan. De kaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt door de Oostenrijkse Graaf de Ferraris in 1770-1778, geeft een beeld van de bebouwing in de parochie met een grote concentratie van gebouwen in de huidige Sint-Lenardsstraat en rondom de kerk. De woelige tijden hebben het boerderijenbestand aanzienlijk verminderd. Rond 1790 resten er nog ongeveer 85 boerderijen. In het dorp is de bewoning in het Oostdorp afgenomen terwijl het aantal inwoners in het Westdorp stabiel blijft. In 1795 komt er een eind aan het feodaal systeem en worden onder meer het Brugse Vrije, het Ambacht van Dudzele en het Brugse Sint-Donaaskapittel afgeschaft. In 1796 volgt de oprichting van de gemeente Dudzele als onderdeel van het kanton Damme in het nieuwe "Département de la Lys".

Het uitzicht van Dudzele blijft vanaf de late middeleeuwen tot de 19de eeuw quasi ongewijzigd. Op de Atlas der Buurtwegen (1845) is te zien hoe de bebouwing geconcentreerd blijft rond de kerk en het dorpsplein, terwijl de eerst rijwoningen zich situeren ten oosten van het plein. In het midden van de 19de eeuw worden de lage komgronden hoe langer hoe meer voor de meer lucratieve akkerbouw gebruikt. In 1842 keurt de Kamer van Volksvertegenwoordigers het voorstel goed tot het graven van een afwateringskanaal tussen Zelzate en de zee. Daarmee wordt een al te grote afhankelijkheid van de Nederlandse Westerschelde vermeden. In 1843 wordt het Leopoldkanaal, in de volksmond "de blinker", aangelegd tussen Assenede naar Heist, om het water vanuit de polder ten noorden van het Meetjesland af te voeren. Het kanaal is afgewerkt in 1847 en functioneert als afwateringskanaal voor de grensregio Zelzate-Oostkust. Naast het eerste kanaal wordt er in 1854-1859 een tweede gegraven, het Schipdonkkanaal dat dient als afwateringsvaart van de Leie. Het Schipdonkkanaal is ook gekend onder de naam "de stinker", en loopt van Maldegem noordwestwaarts evenwijdig met het Leopoldkanaal. In 1863 wordt de spoorweg Brugge-Blankenberge geopend, het traject doorkruist Dudzele op het westelijke uiteinde van de gemeente. In 1890 krijgt Dudzele een station, dat in 1975 wordt afgebroken. Circa 1888 zorgt een stroomtramlijn, geëxploiteerd door de Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen, voor een verbinding tussen Brugge en Sluis. Deze loopt over de gemeenten Koolkerke, Dudzele en Westkapelle, langs de Dudzeelse en Westkapelse Steenweg. De ingenieurs Emile Cousin en Louis Coiseau ontwerpen een plan voor een zeehaven in Zeebrugge. Deze wordt verbonden met Brugge via een kanaal dat loopt door de gemeenten Lissewege, Uitkerke, Dudzele, Sint-Pieters en Koolkerke. Kamer en Senaat keuren het ontwerp in 1895 goed. Door het graven van het kanaal verliest Dudzele circa 88 hectare van het grondgebied. De gouverneur vraagt de gemeente haar medewerking te verlenen aan de ingenieurs Coiseau en Cousin tijdens de opmetingswerken en afpalingen. Voor de aanleg wordt over de gehele lengte een strook grond van 200 meter breed onteigend. Meerdere hoeves (hof van Pathoeke, Ackaertsgoed, Klein ter Doest), woningen en herbergen worden afgebroken. Het kanaal is zo'n 10 kilometer lang en 70 meter breed aan de waterspiegel en heeft aan beide zijden een ontwateringsvaartje. De afgegraven grond dient aan beide oevers voor de aanleg van het 6,15 meter hoge jaagpad. Evenwijdig met het kanaal komt er een spoorweg tussen Brugge over Dudzele en Lissewege naar het nieuwe Zeebrugge. In 1896 beslist de minister van Landbouw en Openbare Werken om ter hoogte van Dudzele een brug (de Herdersbrug) over het zeekanaal te bouwen en voorziet een overzet ter hoogte van Lissewege. De stalen brug, voltooid in 1899, met planken loopvlak bestaat uit een vaste en een draaibrug. Aan de rechteroever stonden twee neogotische woningen ten behoeve van de bruggendraaiers. Het eerst schip, beladen met cokes, vaart in 1902 naar de nieuwe cokesfabriek in de achterhaven van Zeebrugge. Op 22 juli 1907 volgt de inwijding van de zeehaven en het kanaal door koning Leopold II en de Brugse burgemeester Visart de Bocarmé.

Omstreeks 1900 beschikt de gemeente slechts over vier steenwegen, respectievelijk naar Brugge, Westkapelle, Lissewege en Zuienkerke. Tijdens de Eerste Wereldoorlog komen in 1914 tijdens het Brits bombardement op Zeebrugge enkele granaten op Dudzele terecht. Op het einde van de oorlog blazen de terugtrekkende Duitsers de Herdersbrug op. Na lang aanslepende herstellingswerken kan de vernieuwde brug in 1922 worden heropend. Ter herdenking van de gesneuvelden wordt aan de Westkapelse Steenweg een neogotische gedenkkapel gebouwd in 1919. Dudzele krijgt in 1925 elektrische verlichting. In 1930 vervangt een elektrische tram de stoomtram tussen Brugge en Sluis en vanaf 1956 door een busverbinding. In 1932 moet Dudzele bij Koninklijk Besluit het grondgebied van circa 508 ha, aan de overzijde van het kanaal, afstaan aan de stad Brugge. In 1935 worden nieuwe

bruggen gebouwd over het Schipdonk- en Leopoldkanaal (Zelzatebrug). Ook de Tweede Wereldoorlog laat zijn sporen na. Op 13 september 1944 bevrijden de Canadese legertroepen Dudzele. De terugtrekkende Duitsers blazen de Herdersbrug opnieuw op. In 1948 wordt de brug hersteld. Het neogotisch bruggenwachtershuis is door een brand vernield en wordt vervangen door een nieuwe tweewoonst naar plannen van architect Hendrik Bovée (Brugge). Naar aanleiding van de blijde intrede van koning Boudewijn en koningin Fabiola op 16 juli 1962 krijgt het zeekanaal officieel de naam Boudewijnkanaal. De weg ten noorden van het kanaal, tussen de Louis Coiseaukaai en de Herdersbrug wordt in opdracht van de Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichting (M.B.Z.) rond 1955 aangelegd. Met de fusie in 1970 wordt de zelfstandige gemeente Dudzele onderdeel van Groot-Brugge. In 1971 starten de grootse werken die van Zeebrugge een internationale zeehaven dienen te maken. Naast de uitbouw van een nieuwe haven in zee zou in het hinterland, onder meer op Dudzeels grondgebied, een volwaardige achterhaven worden uitgebouwd met uitgestrekte industrieterreinen en grote kaaien. Nieuwe grachten worden gegraven, door vier meter hoge grondopspuiting wordt het niveau verhoogd en spoorlijnen en een spoorwegbrug over het Boudewijnkanaal aangelegd. Verschillende historische hoeves en het karakteristieke polderlandschap worden hiervoor opgeofferd. Tussen de Herders- en Zelzatebrug wordt een nieuwe verbindingsweg gerealiseerd ter ontsluiting van de achterhaven en voor een betere verbinding met de expreswegen E40-Zeebrugge en Antwerpen-Knokke-Heist. In 1994 wordt, in opdracht van de M.B.Z., gestart met de bouw van een nieuwe Herdersbrug. De brug wordt in 1995 geopend. Na restauratie wordt de oude brug geplaatst op de bedrijfsterreinen van Electrabel nabij de nieuwe brug.

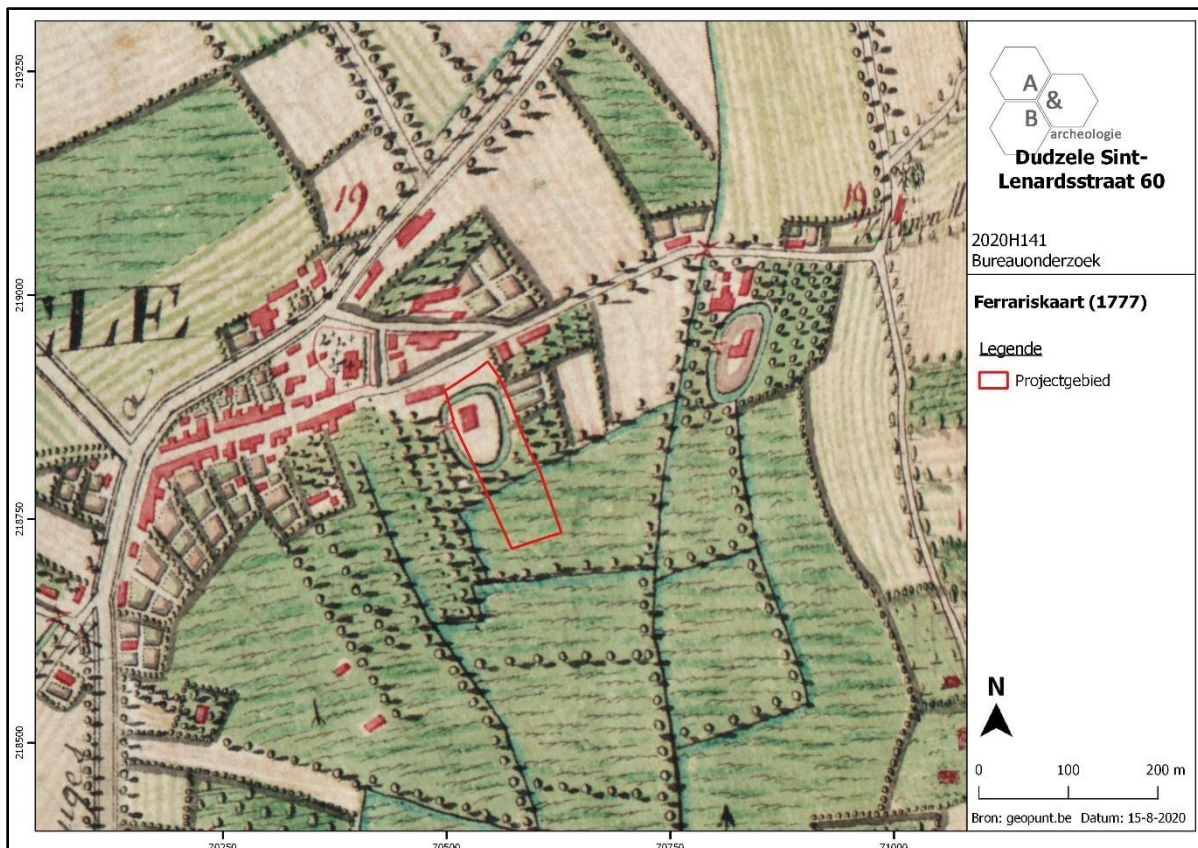
Meer concrete informatie over het plangebied kan afgeleid worden uit cartografische bronnen. De kaart van Pieter Pourbus (1561-1571) gekopieerd door Pieter Claeissens (1601) geeft wel een beeld van de dorpskern en de voornaamste wegen en gebouwen, maar is niet gedetailleerd op perceelsniveau. Nochtans was er op dat moment reeds bewoning aanwezig op het plangebied, zoals te lezen staat in het rapport van het proefsleuvenonderzoek: *Het terrein "is gekend als het "Goed van Grammez" ... De site wordt in 1447 bewoond door Jan Zuerynx. In 1531 bezit Hugo van Grammez het goed met walgracht. Op dat moment is het een goed met opperhof, neerhof, walgrachten en een boomgaard. Op de Ferrariskaart (1777) is het omwalde "Goed van Grammez" goed te zien. Op deze kaart is te zien dat er in het laatste kwart van de 18^e eeuw geen onderscheid kan worden gemaakt tussen opperhof en neerhof."*¹¹

Op figuur 20 hieronder, een uitsnede uit de Ferrariskaart, is dit Goed van Grammez inderdaad duidelijk te zien. Het wordt op deze kaart in het noordelijke deel van het plangebied gesitueerd, op perceel 88H; binnen een ovaalvormige gracht wordt 1 gebouw weergegeven, ten zuiden van de gracht is een boomgaard aanwezig. Perceel 84C3 is op de Ferrariskaart afgebeeld als grasland. Hoewel er steeds enige foutmarge op de Ferrariskaart zit, is de tweedeling tussen omwalde site en grasland en de overeenkomst hiervan met de huidige percellering opvallend. Ook op de midden 19de-eeuwse kaarten is deze tweedeling zichtbaar. Hoewel op de Atlas der Buurtwegen en de Vandermaelenkaart de omwalde site niet helemaal meer herkenbaar is, zijn wel de westelijke en zuidelijke gracht afgebeeld. De zuidelijke gracht bevindt zich precies op de plek van de huidige gracht tussen beide percelen. Deze grachten in een L-vormige configuratie blijven zichtbaar op de latere

¹¹ LAMBRECHT, 2012.

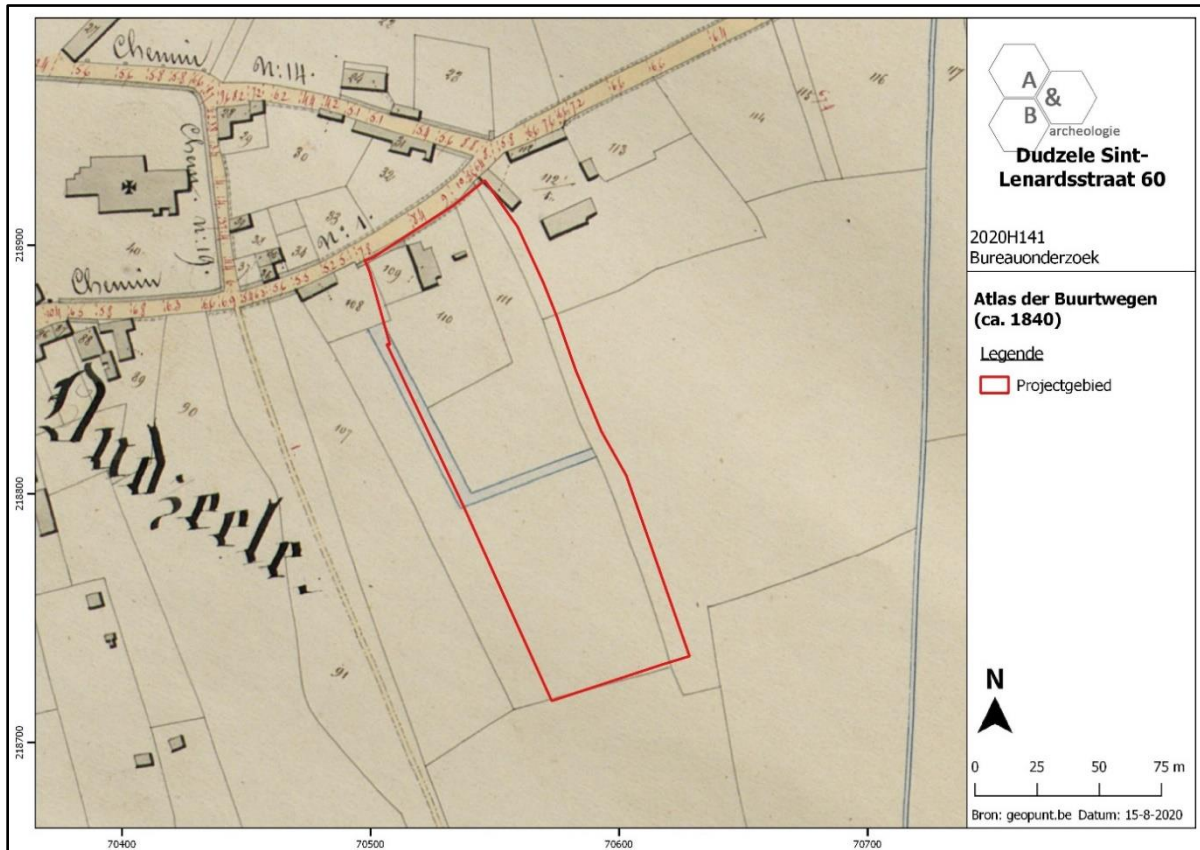
topografische kaarten, zelfs op de kaart van 1981 zijn ze nog afgebeeld. Sindsdien is de westelijke gracht verdwenen, de zuidelijke is nog grotendeels bewaard. Wat het gebouwenbestand betreft, tonen de 19de-eeuwse kaarten twee gebouwen aan straatzijde; deze bebouwing komt niet overeen met het gebouw dat op de Ferrariskaart binnen de omwalling wordt aangeduid. De topografische kaarten van 1911 en 1932 tonen 2 gebouwen verder van de straat gelegen, en vanaf de kaart van 1953-1961 is de huidige bebouwing herkenbaar. Historische bronnen tonen aan dat in 1846 een herenhuis werd gebouwd op dezelfde plaats van het Goed van Grammez.¹² Dit herenhuis wordt afgebeeld op een postkaart van 1905 (zie figuur 32). Het huidige uitzicht van de site is reeds herkenbaar op de luchtfoto van 1979-1990.

Er zijn dus sinds de Ferrariskaart minstens 4 bouwfases herkenbaar op de cartografische bronnen: een gebouw binnen de omgrachting eind 18de eeuw; opgave van de site met walgracht met behoud van de westelijke en zuidelijke gracht en met nieuwe bebouwing langs de straatzijde in de 19de eeuw; nieuwe bebouwing iets verder van de straat in de eerste helft van de 20ste eeuw; huidige bebouwing na midden 20ste eeuw. In ieder geval tonen de beschikbare kaarten sinds 1770 aan dat het omwalde Goed van Grammez steeds te situeren is ter hoogte van perceel 88H, en niet ter hoogte van perceel 84C3. Of deze situatie ook de toestand vanaf het ontstaan van het goed in de late middeleeuwen weerspiegelt, is op basis van deze kaarten niet af te leiden; er kan enkel opgemerkt worden dat er op deze kaarten geen enkel element verwijst naar (een restant van) een ophoging, gracht of dergelijke op perceel 84C3 dat zou kunnen duiden op een opperhof-neerhof structuur.

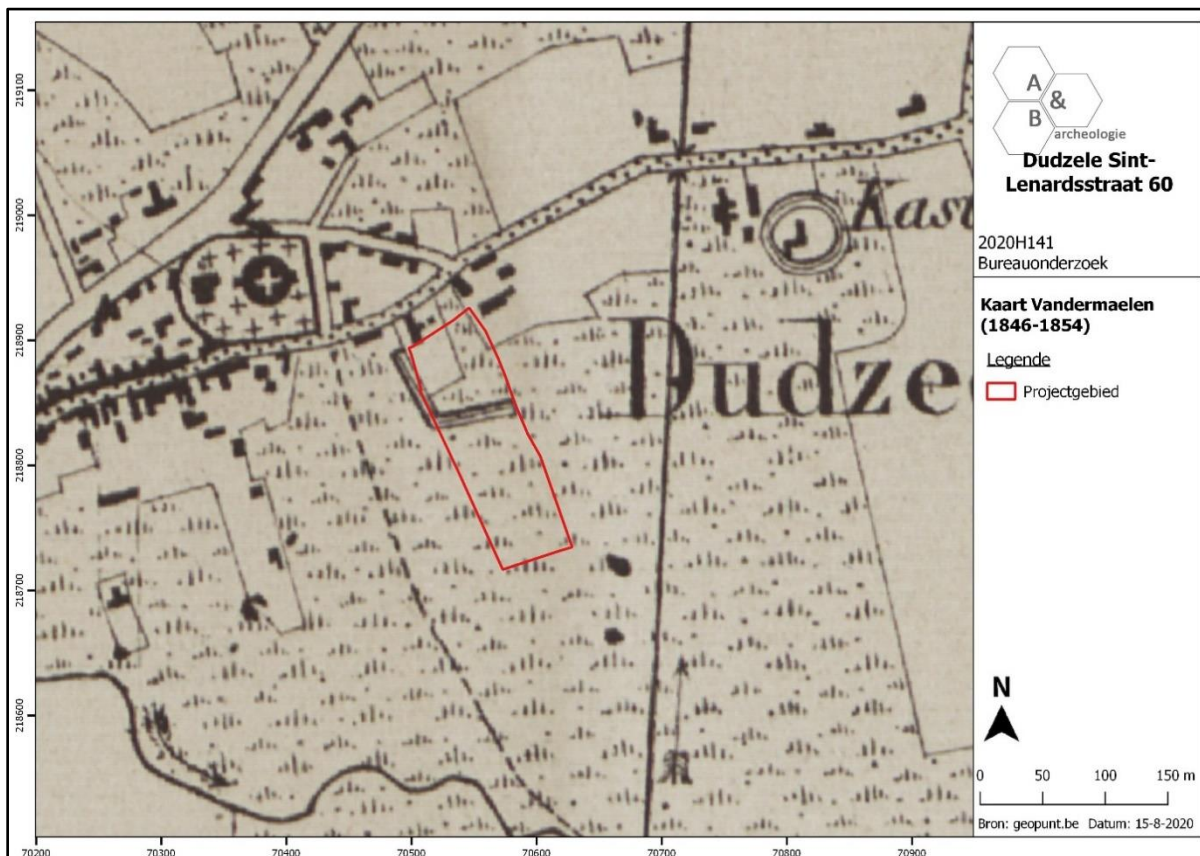

Figuur 19 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

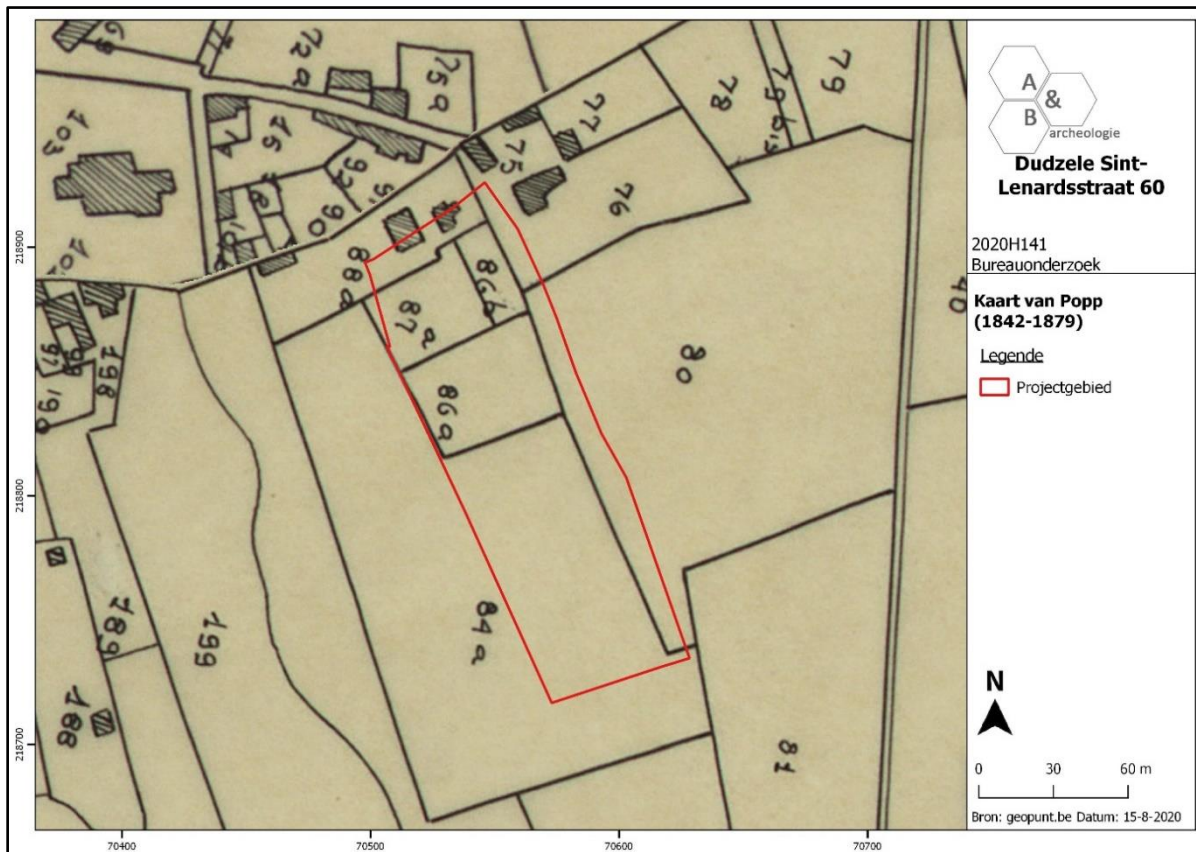
¹² <https://docplayer.nl/110887414-De-dokters-op-het-goed-van-grammez.html>

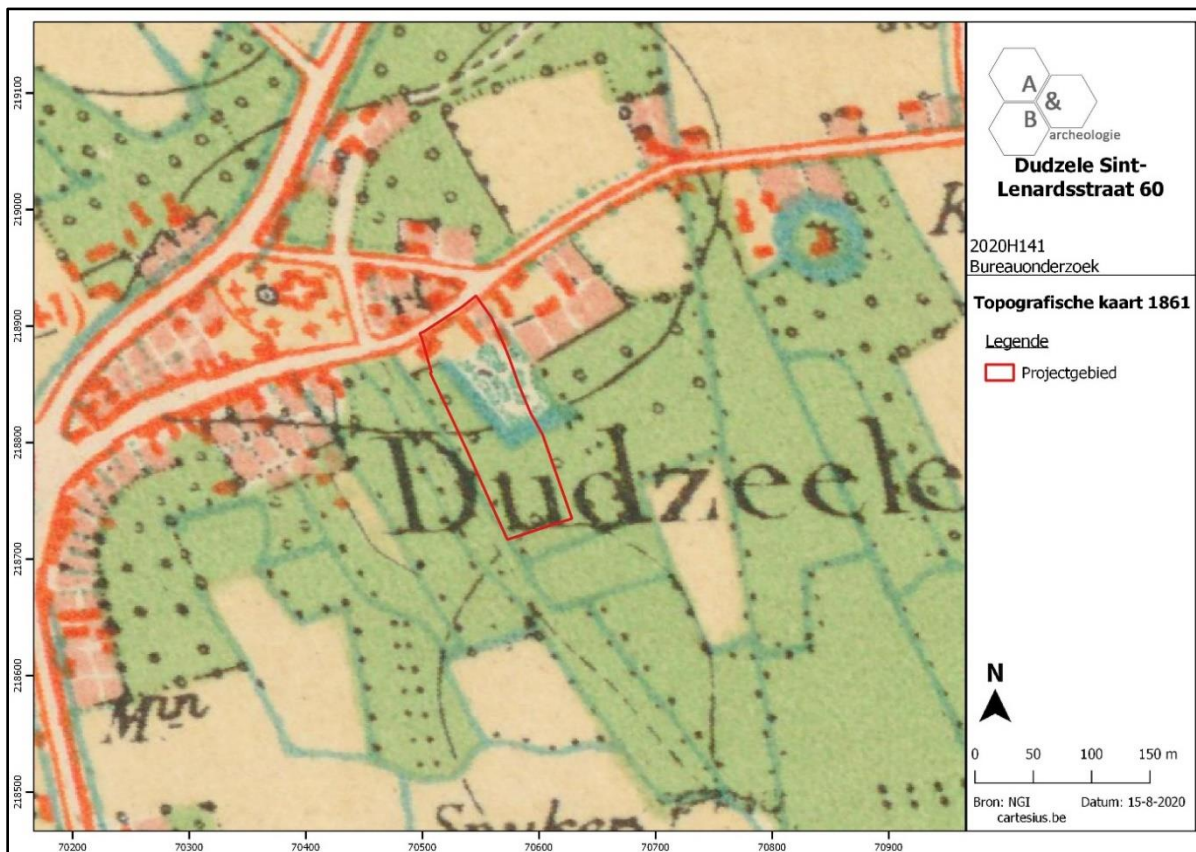
Figuur 20 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

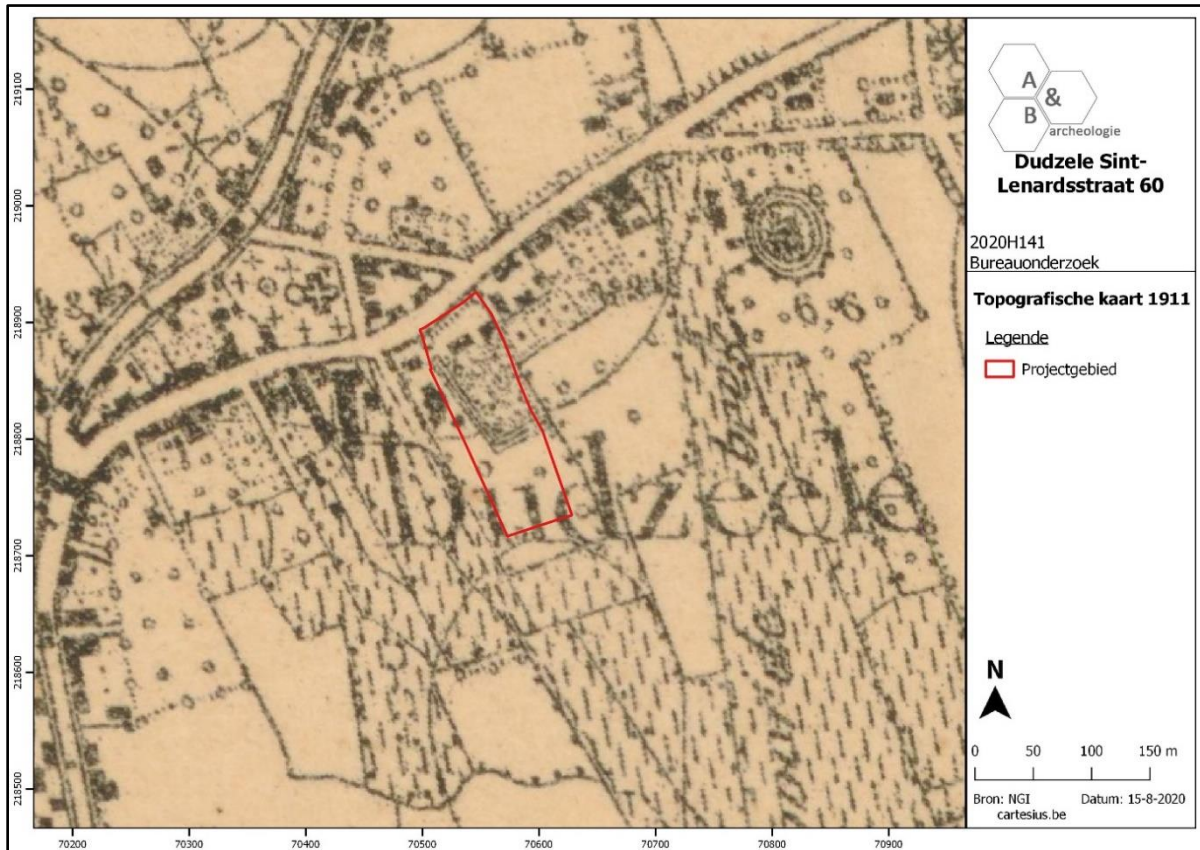
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

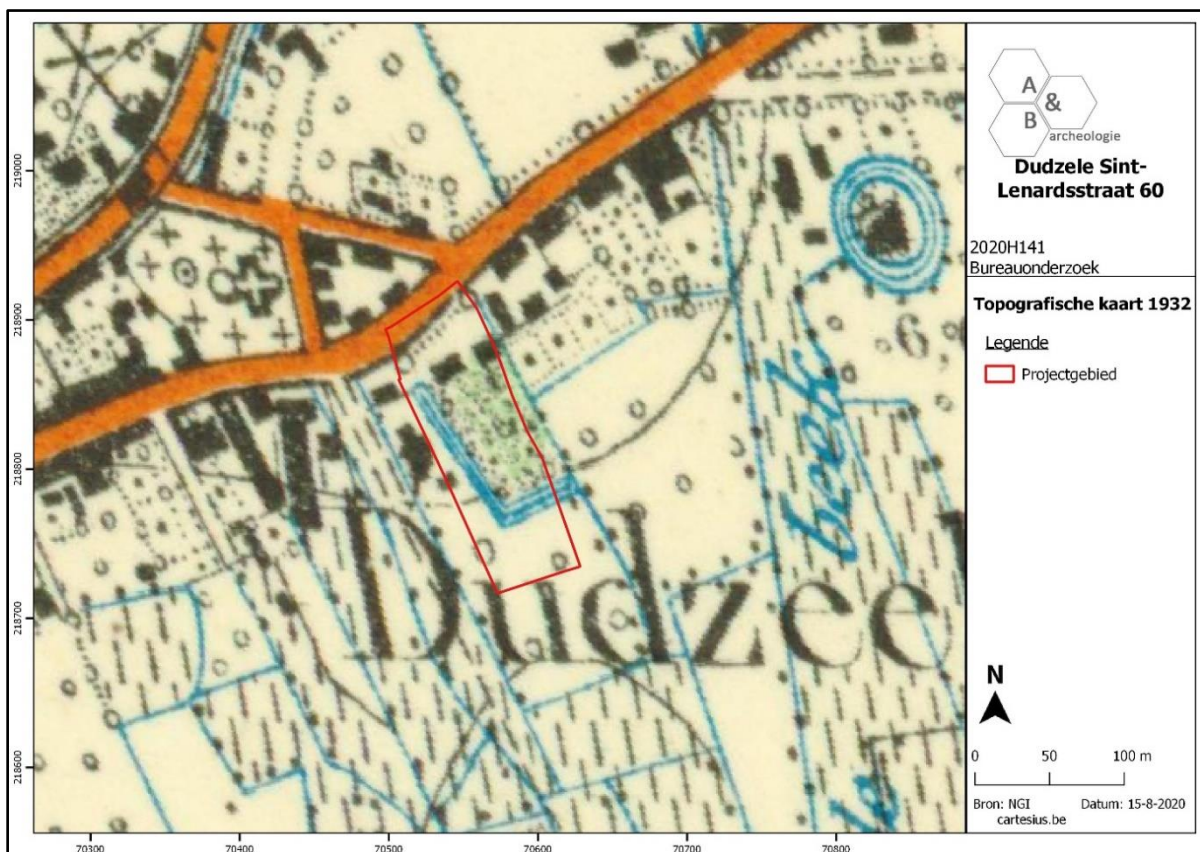
Figuur 22 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).

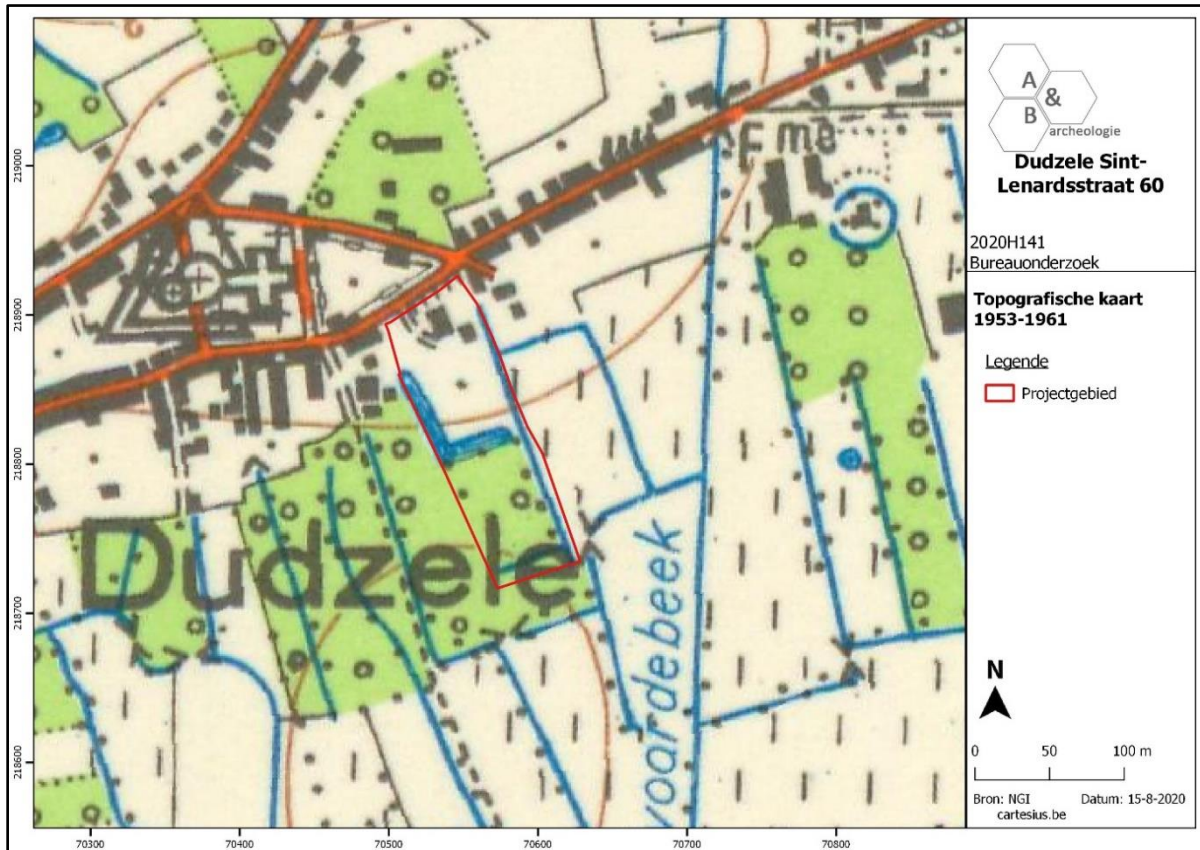
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1861 (bron: cartesius.be en NGI).

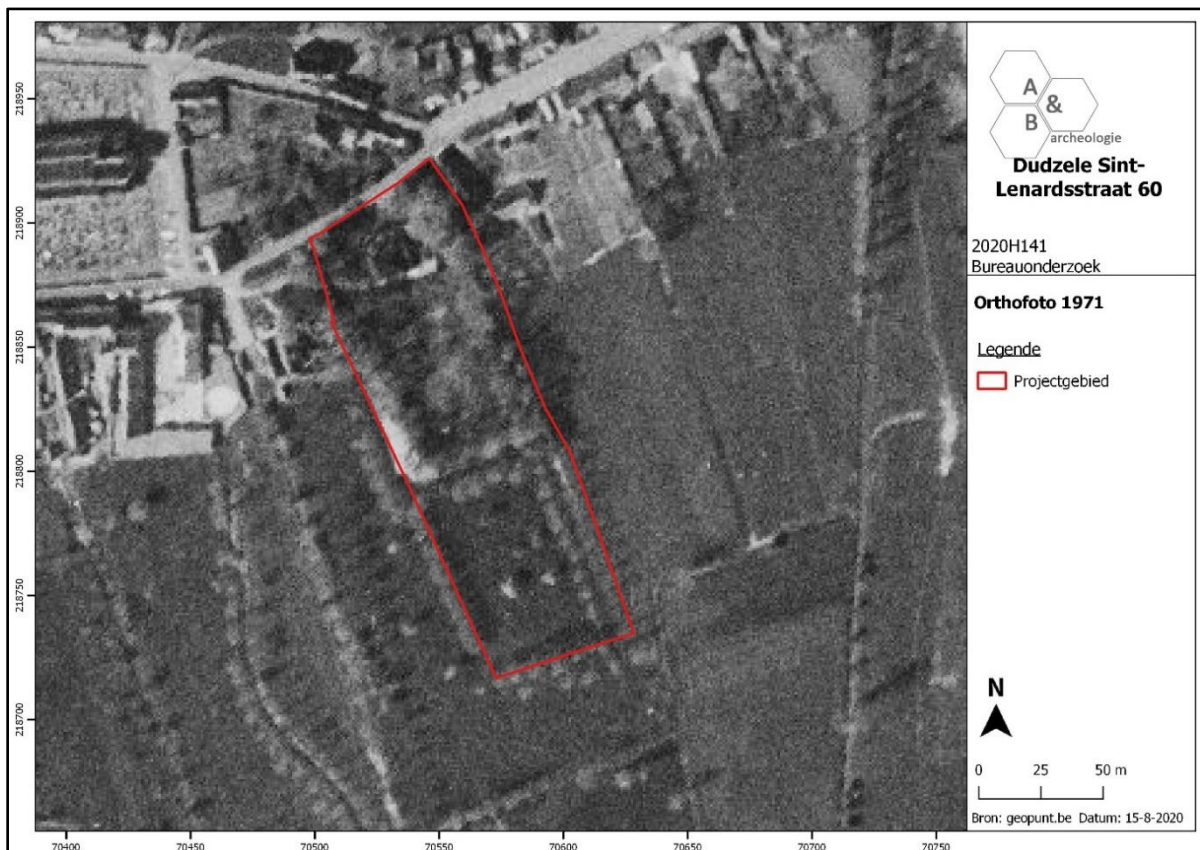
Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1911 (bron: cartesius.be en NGI).

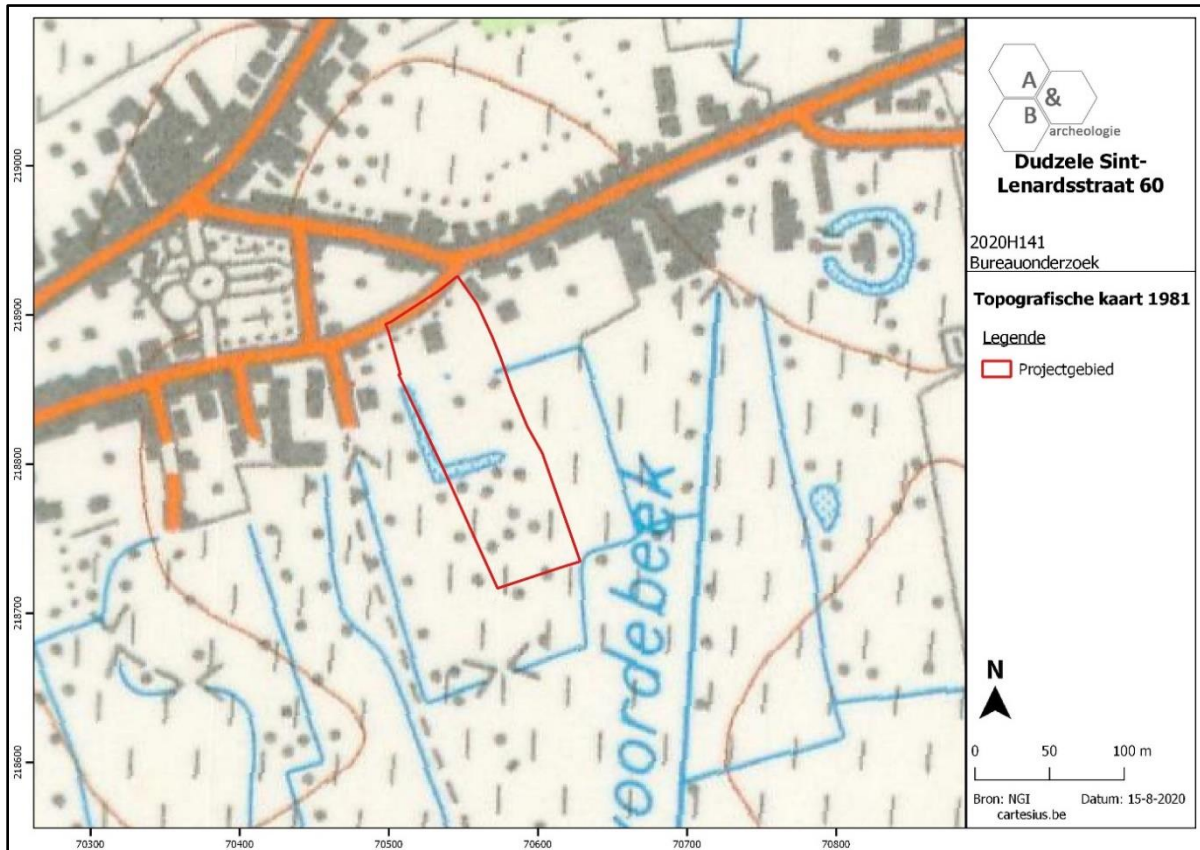
Figuur 25 Uitsnede uit de topografische kaart van 1932 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 26 Uitsnede uit de topografische kaart van 1953-1961 (bron: cartesius.be en NGI).

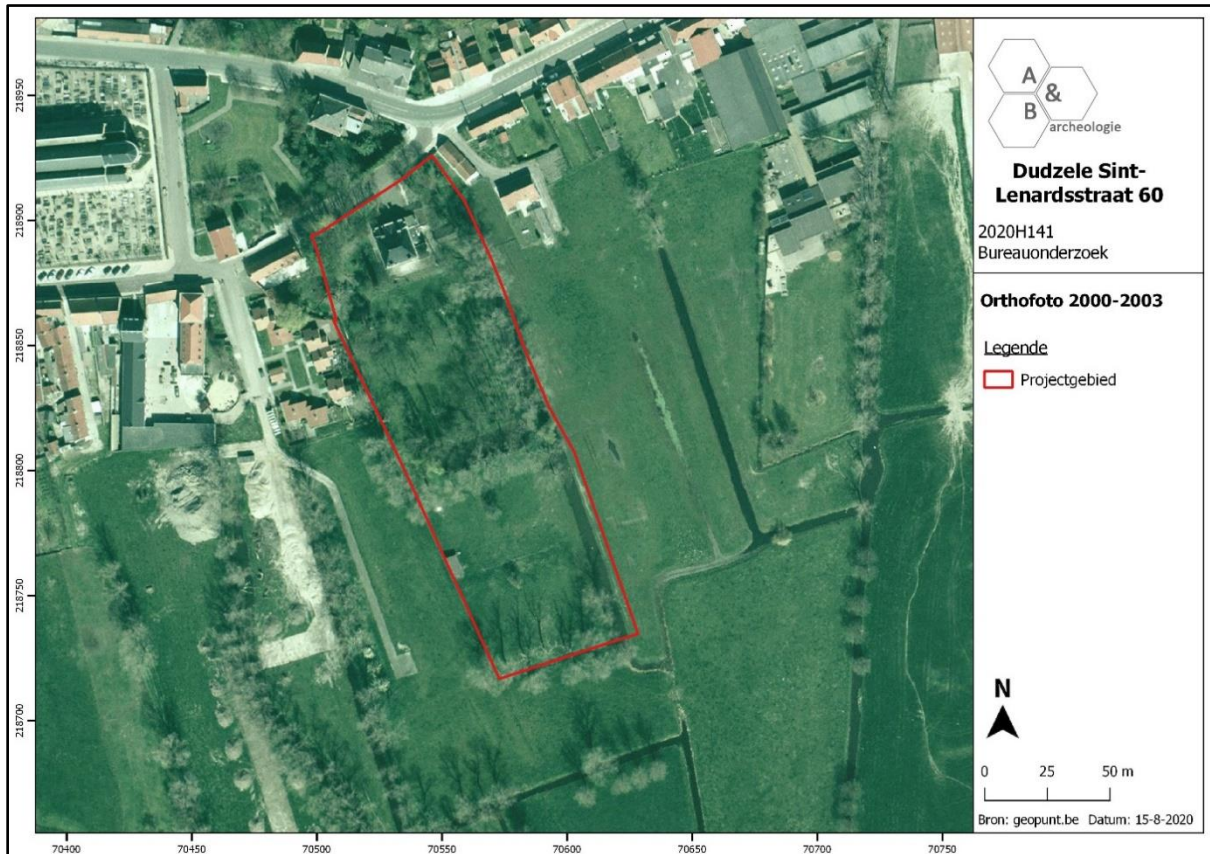
Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 28 Uitsnede uit de topografische kaart van 1981 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 29 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 30 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

Figuur 31 Postkaart van het Goed van Grammez uit 1905 (bron: <https://docplayer.nl/110887414-De-dokters-op-het-goed-van-gamez.html>).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris wordt op het noordelijke deel van het plangebied, op perceel 88H, CAI Locatie 163463 aangeduid. Deze locatie heeft uiteraard betrekking op het proefsleuvenonderzoek dat hier in 2012 werd uitgevoerd. Het rapport van dit onderzoek is als bijlage toegevoegd bij deze archeologienota, hieronder worden de voornaamste resultaten aangehaald:

- *“Er is voorheen geen archeologisch onderzoek gebeurd op de site. Wel haalden de bewoners een deel van een grafsteen uit de grond bij het aanleggen van de tuin. Het is niet duidelijk of deze zerk in situ lag bij de vondst of dat hij al eerder naar de tuin in gebracht als. Op het aanpalende perceel, St. Lenardsstraat 58, wordt bij werken in 1965 een pot in rood beschilderd aardewerk aangetroffen.”¹³*
- *“Tijdens dit proefonderzoek was het mogelijk de noordelijke zijde van het omwalde areaal te lokaliseren. In de ophoging boven de gracht en rond de hedendaagse bebouwing treffen we scherven aan (rood aardewerk, met loodglazuur) uit de 16e eeuw of jonger. In de vulling van de gracht zelf zijn geen scherven aangetroffen. Door bij het uitgraven van de gracht een veenlaag te doorsnijden verzekerde men zich van een omwalling met water. In sleuf 3 treffen we bovenop het veen (60 tot 70 cm onder het maaiveld) minstens 1 Romeinse scherf aan (vermoedelijk twee). Het te bebouwen perceel ligt niet op een geulrug zoals de bodemkaart suggereert. Het pleistocene zand ligt hier op ongeveer 1 m onder het maaiveld (ongeveer 2 meter op de plaats waar het terrein is opgehoogd met materiaal dat wellicht afkomstig is van het opperhof). Er is geen geulvulling aangetroffen. De sporen zijn niet van die aard dat een vervolgonderzoek (opgraving) geadviseerd wordt.”¹⁴*

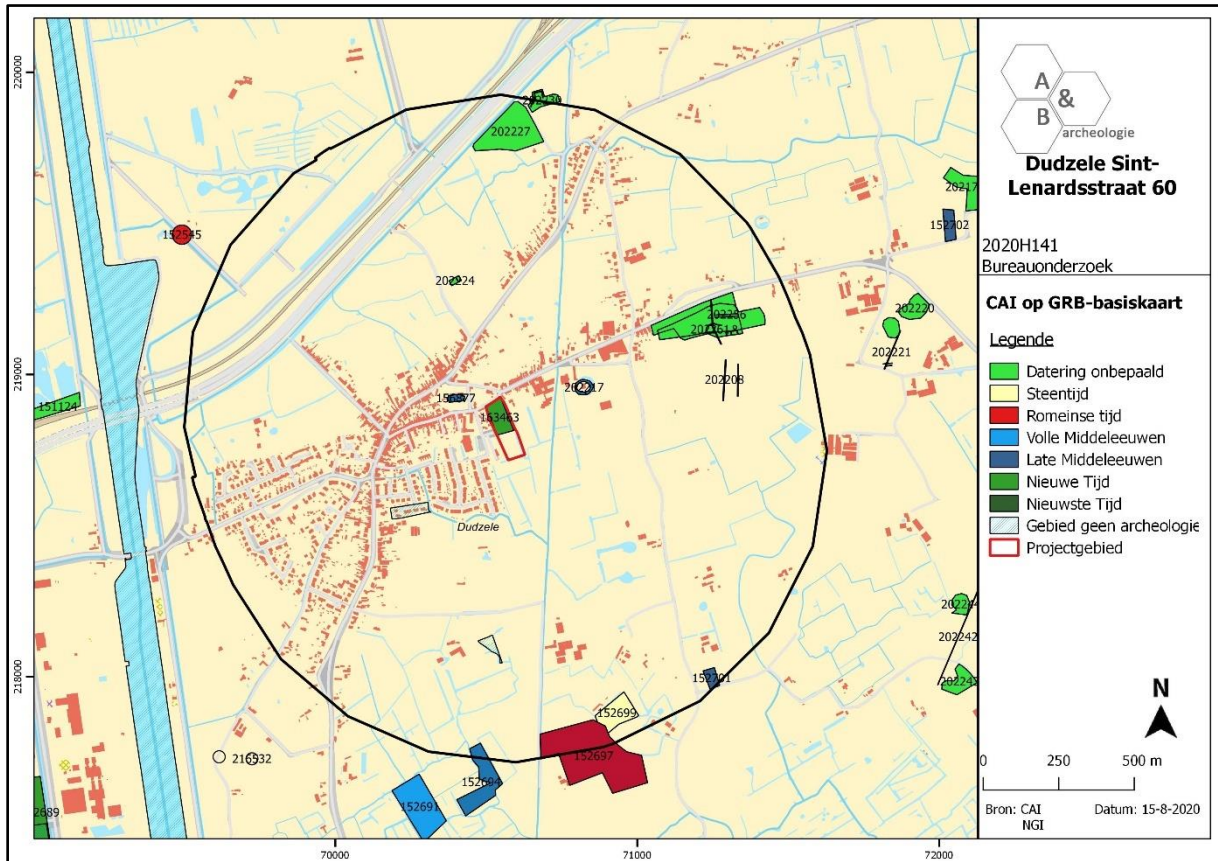
Dus hoewel bij de opgraving de noordelijke walgracht van het Goed van Grammez werd aangesneden, alsook een laag met Romeins aardewerk net boven een veenlaag, werd geen opgraving geadviseerd op het perceel 88H. Dit advies werd door Onroerend Erfgoed bevestigd in de vrijgavebrief. In het (summiere) opgravingsrapport werd geen link gelegd tussen de bestaande grachtpartij op de grens van beide percelen en de gracht aangetroffen bij het sleuvenonderzoek, maar er mag verondersteld worden dat beide grachten samen 1 omgaande gracht rond het Goed van Grammez vormen.

Andere CAI Locaties in omgeving betreffen:

- CAI Locatie 156877: opgraving in 1969 in de Sint-Pietersbandenkerk, waarbij het grondplan van de volledige romaanse kruiskerk in plan werd gebracht.
- CAI Locatie 202217: middeleeuwse site met walgracht (Hoeve Schottenhof).

¹³ LAMBRECHT, 2012, p. 4.

¹⁴ LAMBRECHT, 2012, p. 9.

Figuur 32 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Dudzele is één van de oudste dorpen (vermoedelijk ontstaan in de 9de eeuw) ten noorden van Brugge en vormt een uitvalsbasis van waaruit de ontginning van de oostelijke kustpolders wordt gerealiseerd. Het plangebied bevindt zich op amper 100m ten oosten van de parochiekerk, aan de oostelijke rand van de agglomeratie rond de dorpskern. Ter hoogte van het plangebied werd in de late middeleeuwen een site met walgracht ingepland; dit Goed van Grammez wordt op de Ferrariskaart uit ca. 1777 gesitueerd op het noordelijke perceel 88H, het zuidelijke perceel is op dat moment in gebruik als grasland en maakt geen deel van de omgrachting. Op het noordelijke perceel werd in 2012 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Raakvlak, waarbij de noordelijke omgrachting werd aangesneden, de zuidelijke gracht is op heden nog bewaard op de scheiding van beide percelen. Sporen van oudere bebouwing werden binnen het grachtareaal werden niet aangesneden in de proefsleuven, wel werd op een diepte van 60cm onder maaiveld een dun laagje met daarin onder meer Romeinse aardewerk aangetroffen; dit laagje was net boven een veenlaag gelegen.

Hoewel er nog een aantal vragen onbeantwoord blijven na het sleuvenonderzoek (o.a.: Waar was de middeleeuwse bebouwing gelegen? Wanneer is de site met walgracht ontstaan? Hoe is de aanwezigheid van Romeins aardewerk te verklaren?) werd geen verder advies voor vervolgonderzoek gegeven voor perceel 88H. Vervolgens werd dit perceel volledig vrijgegeven door Onroerend Erfgoed middels een officiële vrijgavebrief. Dit betekent dat zowel Raakvlak als Onroerend Erfgoed geen/een erg lage archeologische verwachting toekennen aan dit perceel en dat deze instanties van mening zijn dat er geen relevante kenniswinst meer te rapen valt. Deze lage verwachting kan worden geëxtrapoleerd worden naar het zuidelijke perceel 84C3, dat buiten de omwalling ligt en volgens de Ferrariskaart geen deel uitmaakt van het Goed van Grammez en in gebruik was als grasland.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Op perceel 88H worden alle gebouwen afgebroken en een groot deel van de bomen gerooid. Vervolgens worden 4 appartementsgebouwen opgetrokken, ondergronds verbonden door een parkeergarage. Rond de gebouwen worden nutsleidingen, inritten, wandelpaden, e.d. aangelegd. Op perceel 84C3 zijn de werken beperkt: dit perceel blijft volledig behouden als groenzone, er worden geen gebouwen opgericht. Alle bestaande bomen blijven behouden. Het terreinprofiel wordt niet gewijzigd, met uitzondering van:

- Aanleg van een wadi van ca. 300m² oppervlakte, die aansluit op de bestaande gracht in het zuiden van perceel 88H. Deze wadi heeft een soort boonvorm en wordt centraal uitgegraven tot op ca. +2,50m TAW. De uitgraving zakt geleidelijk, de oppervlakte die effectief tot +2,50m TAW wordt uitgegraven is veel kleiner dan 300m².
- Het uitgraven van 10 verspreid gelegen plantkuilen voor nieuwe bomen. De uitgraving per kuil is max. 1m².

- Het accentueren van een wandelpad doorheen het perceel, de ingreep hiervoor is ondiep en beperkt tot de teelaarde.

Het noordelijke perceel 88H is in 2012 reeds onderzocht door middel van proefsleuven en vervolgens vrijgegeven door Onroerend Erfgoed, bijgevolg is een verder vooronderzoek of opgraving op dit perceel niet aan de orde. Het zuidelijke perceel 84C3 werd niet onderzocht in 2012 maar kent een lage archeologische verwachting; vermoedelijk maakte het nooit deel uit van het Goed van Grammez. Hoewel het nooit uit te sluiten valt dat er archeologische sporen bewaard zijn op dit zuidelijke perceel, is een verder vooronderzoek in het kader van de geplande werken niet aangeraden. Deze werken grijpen amper in in de bodem, enkel 10 verspreide plantkuilen met beperkte oppervlakte en de diepere uitgravingen (ca. 100 à 150m²) voor de wadi met onregelmatige vorm zullen dieper gaan dan de teelaarde. Verder vooronderzoek van deze verspreid gelegen locaties met beperkte omvang zal geen relevante kenniswinst opleveren.

3.3. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Dudzele is één van de oudste dorpen (vermoedelijk ontstaan in de 9de eeuw) ten noorden van Brugge en vormt een uitvalsbasis van waaruit de ontginning van de oostelijke kustpolders wordt gerealiseerd. Het plangebied bevindt zich op amper 100m ten oosten van de parochiekerk, aan de oostelijke rand van de agglomeratie rond de dorpskern. Ter hoogte van het plangebied werd in de late middeleeuwen een site met walgracht ingepland; dit Goed van Grammez wordt op de Ferrariskaart uit ca. 1777 gesitueerd op het noordelijke perceel 88H, het zuidelijke perceel is op dat moment in gebruik als grasland en maakt geen deel van de omgrachting. Op het noordelijke perceel werd in 2012 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Raakvlak, waarbij de noordelijke omgrachting werd aangesneden, de zuidelijke gracht is op heden nog bewaard op de scheiding van beide percelen. Sporen van oudere bebouwing werden binnen het grachtareaal werden niet aangesneden in de proefsleuven, wel werd op een diepte van 60cm onder maaiveld een dun laagje met daarin onder meer Romeinse aardewerk aangetroffen; dit laagje was net boven een veenlaag gelegen.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Neen.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Deze vraag kan op basis van enkel het bureauonderzoek niet beantwoord worden.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Op perceel 88H worden alle gebouwen afgebroken en een groot deel van de bomen geroid. Vervolgens worden 4 appartementsgebouwen opgetrokken, ondergronds verbonden door een parkeergarage. Rond de gebouwen worden nutsleidingen, inritten, wandelpaden, e.d. aangelegd. Op

perceel 84C3 zijn de werken beperkt: dit perceel blijft volledig behouden als groenzone, er worden geen gebouwen opgericht. Alle bestaande bomen blijven behouden. Het terreinprofiel wordt niet gewijzigd, met uitzondering van:

- Aanleg van een wadi van ca. 300m² oppervlakte, die aansluit op de bestaande gracht in het zuiden van perceel 88H. Deze wadi heeft een soort boonvorm en wordt centraal uitgegraven tot op ca. +2,50m TAW. De uitgraving zakt geleidelijk, de oppervlakte die effectief tot +2,50m TAW wordt uitgegraven is veel kleiner dan 300m².
 - Het uitgraven van 10 verspreid gelegen plantkuilen voor nieuwe bomen. De uitgraving per kuil is max. 1m².
 - Het accentueren van een wandelpad doorheen het perceel, de ingreep hiervoor is ondiep en beperkt tot de teelaarde.
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

Minstens op het noordelijke perceel 88H is een archeologische site aanwezig, in de vorm van een middeleeuwse site met walgracht. Archeologische restanten van deze site werden aangesneden bij een proefsleuvenonderzoek in 2012. Deze restanten werden door de onderzoekers en door Onroerend Erfgoed echter als niet relevant geïnterpreteerd, en het noordelijke perceel werd vervolgens vrijgegeven door Onroerend Erfgoed.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Niet van toepassing.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Dudzele Sint-Lenardsstraat 60 (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of groter is en de bodemingrepen 1000m² of meer beslaan, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Deze archeologienota is een herwerking van de reeds in akte genomen archeologienota <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/15811>. Omdat het ontwerpplan uit die archeologienota niet langer overeenkwam met de geplande werken, wordt een nieuwe archeologienota opgesteld met daarin de juiste versie van de bouwplannen. Inhoudelijk verschilt onderhavige archeologienota niet van de reeds bekrachtigde archeologienota, enkel de bouwplannen zijn gewijzigd. De projectcode en de overige plannen van de eerste archeologienota blijven ongewijzigd.

Het terrein, 12 620m² groot, heeft een rechthoekige vorm en is noordnoordwest-zuidzuidoost georiënteerd. Het plangebied is ten zuiden van de Sint-Lenardsstraat gelegen. Op het noordelijke perceel 88H is een vrijstaande eengezinswoning met bijgebouwen (huisnummer 60) aanwezig, met errond een grote groenzone met meerdere bomen. Het zuidelijke perceel 84C3 is een grasland met enkele verspreid gelegen bomen langs de perceelsgrenzen. Langs de oostelijke en zuidelijke grens van het plangebied bevindt zich een gracht. Nabij de grens tussen beide percelen is op perceel 88h een rechthoekige waterpartij aanwezig over bijna de volledige breedte van het plangebied.

Dudzele is één van de oudste dorpen (vermoedelijk ontstaan in de 9de eeuw) ten noorden van Brugge en vormt een uitvalsbasis van waaruit de ontginning van de oostelijke kustpolders wordt gerealiseerd. Het plangebied bevindt zich op amper 100m ten oosten van de parochiekerk, aan de oostelijke rand van de agglomeratie rond de dorpskern. Ter hoogte van het plangebied werd in de late middeleeuwen een site met walgracht ingepland; dit Goed van Grammez wordt op de Ferrariskaart uit ca. 1777 gesitueerd op het noordelijke perceel 88H, het zuidelijke perceel is op dat moment in gebruik als grasland en maakt geen deel van de omgrachting. Op het noordelijke perceel werd in 2012 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Raakvlak, waarbij de noordelijke omgrachting werd aangesneden, de zuidelijke gracht is op heden nog bewaard op de scheiding van beide percelen. Sporen van oudere bebouwing werden binnen het grachtareaal werden niet aangesneden in de proefsleuven, wel werd op een diepte van 60cm onder maaiveld een dun laagje met daarin onder meer Romeinse aardewerk aangetroffen; dit laagje was net boven een veenlaag gelegen.

Hoewel er nog een aantal vragen onbeantwoord blijven na het sleuvenonderzoek (o.a.: Waar was de middeleeuwse bebouwing gelegen? Wanneer is de site met walgracht ontstaan? Hoe is de aanwezigheid van Romeins aardewerk te verklaren?) werd geen verder advies voor vervolgonderzoek gegeven voor perceel 88H. Vervolgens werd dit perceel volledig vrijgegeven door Onroerend Erfgoed middels een officiële vrijgavebrief. Dit betekent dat zowel Raakvlak als Onroerend Erfgoed geen/een erg lage archeologische verwachting toekennen aan dit perceel en dat deze instanties van mening zijn dat er geen relevante kenniswinst meer te rapen valt. Deze lage verwachting kan worden

geëxtrapoleerd worden naar het zuidelijke perceel 84C3, dat buiten de omwalling ligt en volgens de Ferrariskaart geen deel uitmaakt van het Goed van Grammez en in gebruik was als grasland.

Op perceel 88H worden alle gebouwen afgebroken en een groot deel van de bomen gerooid. Vervolgens worden 4 appartementsgebouwen opgetrokken, ondergronds verbonden door een parkeergarage. Rond de gebouwen worden nutsleidingen, inritten, wandelpaden, e.d. aangelegd. Op perceel 84C3 zijn de werken beperkt: dit perceel blijft volledig behouden als groenzone, er worden geen gebouwen opgericht. Alle bestaande bomen blijven behouden. Het terreinprofiel wordt niet gewijzigd, met uitzondering van:

- Aanleg van een wadi van ca. 300m² oppervlakte, die aansluit op de bestaande gracht in het zuiden van perceel 88H. Deze wadi heeft een soort boonvorm en wordt centraal uitgegraven tot op ca. +2,50m TAW. De uitgraving zakt geleidelijk, de oppervlakte die effectief tot +2,50m TAW wordt uitgegraven is veel kleiner dan 300m².
- Het uitgraven van 10 verspreid gelegen plantkuilen voor nieuwe bomen. De uitgraving per kuil is max. 1m².
- Het accentueren van een wandelpad doorheen het perceel, de ingreep hiervoor is ondiep en beperkt tot de teelaarde.

Het noordelijke perceel 88H is in 2012 reeds onderzocht door middel van proefsleuven en vervolgens vrijgegeven door Onroerend Erfgoed, bijgevolg is een verder vooronderzoek of opgraving op dit perceel niet aan de orde. De vrijgavebrief impliceert immers dat er op perceel 88H geen verdere maatregelen meer moeten getroffen worden met betrekking tot het archeologisch erfgoed. Om onbekende redenen is dit perceel op heden echter nog steeds niet opgenomen als Gebieden Geen Archeologie in de beleidskaarten en -documenten van Onroerend Erfgoed.

Het zuidelijke perceel 84C3 werd niet onderzocht in 2012 maar kent een lage archeologische verwachting; vermoedelijk maakte het nooit deel uit van het Goed van Grammez. Hoewel het nooit uit te sluiten valt dat er archeologische sporen bewaard zijn op dit zuidelijke perceel, is een verder vooronderzoek in het kader van de geplande werken niet aangeraden. Deze werken grijpen amper in in de bodem, enkel 10 verspreide plantkuilen met beperkte oppervlakte en de diepere uitgravingen (ca. 100 à 150m²) voor de wadi met onregelmatige vorm zullen dieper gaan dan de teelaarde. Verder vooronderzoek van deze verspreid gelegen locaties met beperkte omvang zal geen relevante kenniswinst opleveren.

5. Bibliografie

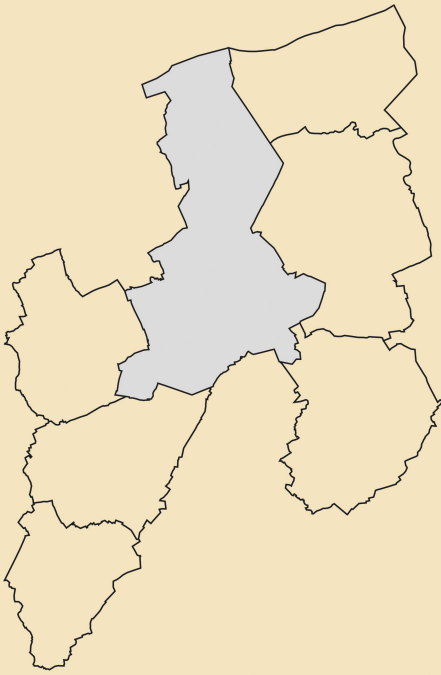
- <https://inventaris.onroerendergoed.be>
- <https://cai.onroerendergoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://docplayer.nl/110887414-De-dokters-op-het-goed-van-gramez.html>
- LAMBRECHT G., 2012, Sint-Lenardstraat 60, *Dudzele. Resultaten Archeologisch Proefonderzoek*, Brugge.
- <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/15811>

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2018 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Zicht op de woning gezien vanaf de straatzijde (bron: https://www.google.com/maps).....	8
Figuur 3 Foto vanaf perceel 84C3 noordwaarts naar perceel 88H, met op de voorgrond de gracht die beide percelen scheidt (bron: initiatiefnemer).	8
Figuur 4 Foto vanaf het noordoosten op een deel van het perceel 84C3 (bron: initiatiefnemer).	9
Figuur 5 Uitsnede uit het plan bestaande toestand. Het noorden ligt linksboven (bron: initiatiefnemer).	9
Figuur 6 Ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).	10
Figuur 7 Doorsnedeplan (bron: initiatiefnemer).	10
Figuur 8 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	11
Figuur 9 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	12
Figuur 10 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).	12
Figuur 11 Zicht op de bodemgebruikkaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	13
Figuur 12 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).....	14
Figuur 13 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).	14
Figuur 14 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	15
Figuur 15 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	16
Figuur 16 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	17
Figuur 17 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	17
Figuur 18 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	18
Figuur 19 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).....	24
Figuur 20 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	25
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).	25
Figuur 22 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).	26
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1861 (bron: cartesius.be en NGI).	26
Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1911 (bron: cartesius.be en NGI).	27
Figuur 25 Uitsnede uit de topografische kaart van 1932 (bron: cartesius.be en NGI).	27
Figuur 26 Uitsnede uit de topografische kaart van 1953-1961 (bron: cartesius.be en NGI).	28
Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	28
Figuur 28 Uitsnede uit de topografische kaart van 1981 (bron: cartesius.be en NGI).	29
Figuur 29 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	29
Figuur 30 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	30
Figuur 31 Postkaart van het Goed van Grammez uit 1905 (bron: https://docplayer.nl/110887414-De-dokters-op-het-goed-van-gramez.html).	30
Figuur 32 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	32

Bijlage: Rapport proefsleuvenonderzoek 2012, vrijgavebrief Onroerend Erfgoed 2012, ontwerpplannen (bron: initiatiefnemer).

2012 Sint-Lenardsstraat 60, DUDZELE

Resultaten
Archeologisch
Proefonderzoek

Griet Lambrecht

Opdrachtgever:

Agentschap Ruimte en Erfgoed

Titel:

St Lenardsstraat 60, Dudzele. Resultaten archeologisch proefonderzoek.

Vergunningsnummer:

2012-154

Locatie:

St Lenardsstraat 60, Dudzele (Brugge)

Periode:

4 en 5 september 2012

Versie:

eindrapport

Auteur:

Griet Lambrecht

Veldmedewerkers:

Serge Van Liefveringe, Regy Poppe, Jurgen Van de Walle, Dieter Verwerft

Technische ondersteuning:

Nico Inslegheers

Metaaldetectie:

Roland Decock

Raakvlak:

Komvest 45

8000 Brugge

T +32 [0]50 44 50 44

F +32 [0]50 61 63 67

E info@raakvlak.be

www.raakvlak.be

© Raakvlak, april 2012

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Raakvlak.

1.	Inleiding	3
2.	Historische situering	4
2.1.	Historisch en cartografisch onderzoek	4
2.2.	Vroeger archeologisch onderzoek	4
3.	Bodemkundige situering	5
4.	Veldwerk	6
5.	Vondsten	8
6.	Besluit	9
7.	Bibliografie	10
8.	Bijlagen	11
8.1.	Bijlage 1: grondplan	11
8.2.	Bijlage 2: coupe op de gracht	12

1. Inleiding

Naar aanleiding van de bouw van drie nieuwe woningen op het perceel met adres St Lenardstraat 60 in Dudzele voert Raakvlak op 4 en 5 september 2012 een archeologisch proefonderzoek uit in samenspraak met de bouwheer NV Gronden DB en het Agentschap Onroerend Erfgoed. De bouw van nieuwe woningen en het onderkelderen van een deel van het perceel betekenen een aanzienlijke verstoring van het potentieel archeologisch bodemarchief.

Het archeologisch proefonderzoek heeft tot doel het inventariseren en waarderen van het potentieel archeologisch erfgoed, dat door de geplande werken wordt verstoord. De resultaten worden geëvalueerd om de voordien ongekende, archeologische waarde van het bodemarchief in kaart te brengen en indien nodig een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving aan te bevelen.

Fig.1: Het Goed van Grammez (www.beeldbankbrugge.be).

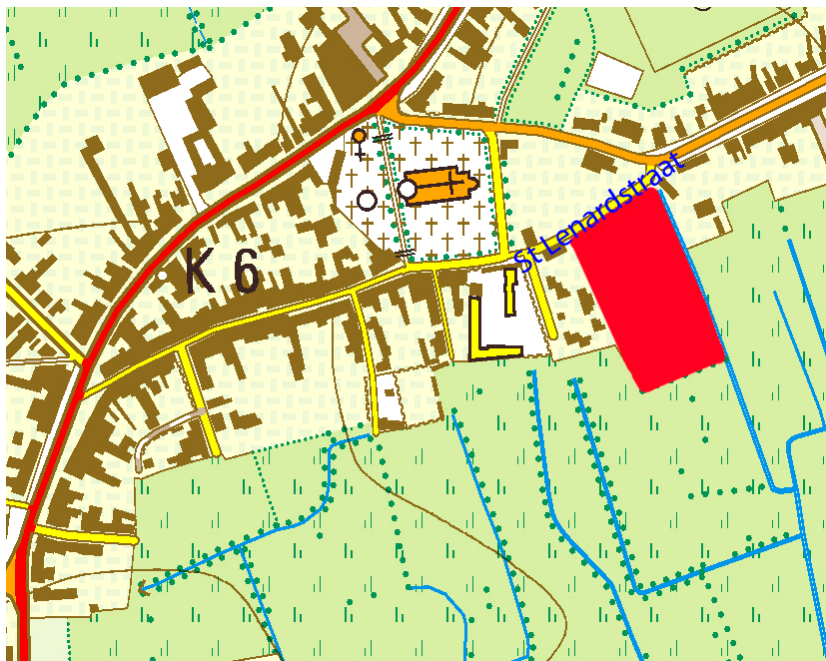

Fig. 2: Lokalisering van het projectgebied.

2. Historische situering

2.1. Historisch en cartografisch onderzoek

Het perceel is gekend als het "Goed van Grammez", niet te verwarren met het "Hof van Grammez" (Coornaert 1985, 523-nr 217).

De site wordt in 1447 bewoond door Jan Zuerynx. In 1531 bezit Hugo van Grammez het goed met walgracht. Op dat moment is het een goed met opperhof, neerhof, walgrachten en een boomgaard. Op de Ferrariskaart (1777) is het omwalde "Goed van Grammez" goed te zien. Op deze kaart is te zien dat er in het laatste kwart van de 18^e eeuw geen onderscheid kan worden gemaakt tussen opperhof en neerhof. Het huidige gebouw, dat uit de 19^e eeuw dateert, staat meer naar het noorden, dicht tegen de straat en staat niet op de kaart van Ferraris.

Fig. 3: Fragment uit de kaart van Ferraris, "Goed van Grammez".

2.2. Vroeger archeologisch onderzoek

Er is voorheen geen archeologisch onderzoek gebeurd op de site. Wel haalden de bewoners een deel van een grafsteen uit de grond bij het aanleggen van de tuin. Het is niet duidelijk of deze zerk *in situ* lag bij de vondst of dat hij al eerder naar de tuin in gebracht als ornament (Fig. 5).

Op het aanpalende perceel, St. Lenardsstraat 58, wordt bij werken in 1965 een pot in rood beschilderd aardewerk aangetroffen (Fig. 4).

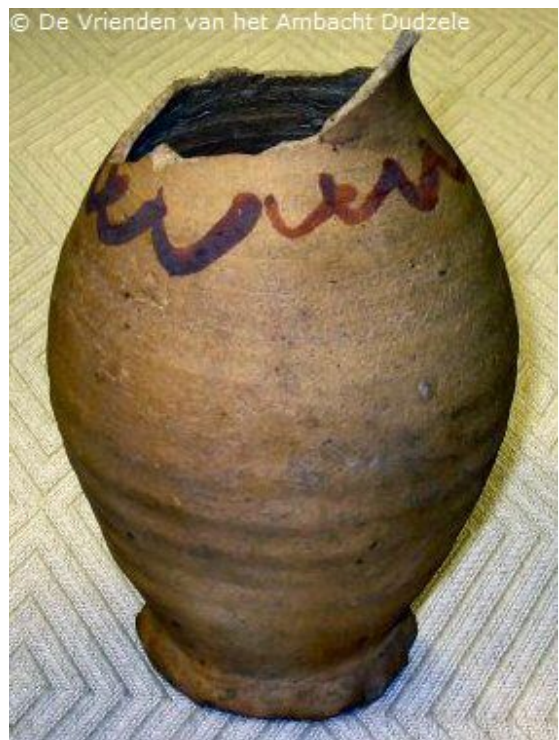

Fig. 4: Pot in rood beschilderd aardewerk (De Vrienden van het Ambacht Dudzele).

Fig. 5: Grafzerk in de tuin.

3. Bodemkundige situering

Het gebied is op de bodemkaart aangeduid als kreekrug.

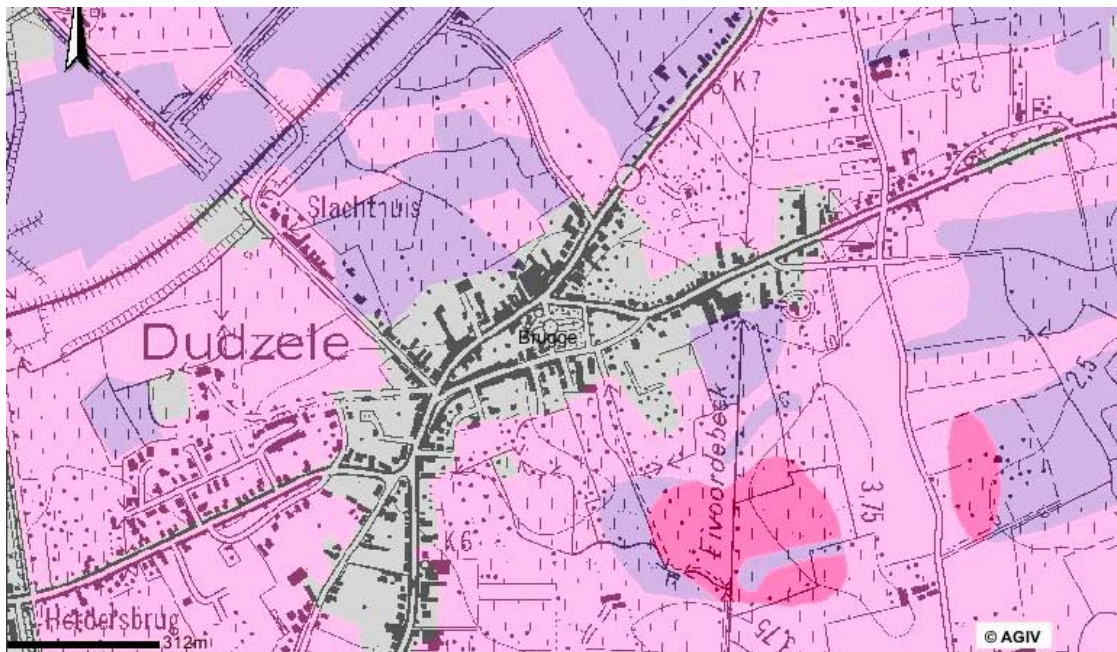

Fig. 6: Bodemkaart (licht roze: kreekrug, hard roze: overdekt pleistoceen, paars: schor polders) (Agiv, 1/10 000).

Bij het graven en boren wordt echter een dunne laag veen aangetroffen. Het veen bevindt zich een 80-tal cm onder het maaiveld in het zuidelijke deel van het perceel. De veenlaag is er 20 à 25 cm dik (sleuf 3 en 4). In sleuf 7 wordt een laag veen van 80 cm aangetroffen op 1,50 m onder het maaiveld. Het pleistocene zand bevindt zich in het zuidelijke deel van het perceel op ongeveer een meter onder maaiveld en in noordelijke helft op 2 à 2,30 m diepte.

4. Veldwerk

Op het terrein worden 7 sleuven aangelegd (zie bijlage 1). Het terrein was zeer moeilijk te betreden met een grote kraan. Er wordt, in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed, geopteerd een kleine kraan te gebruiken met een smallere graafbak. Het is de bedoeling de sleuven 2 graafbakken breed te maken. Dit blijkt in de praktijk zeer moeilijk te zijn. Het perceel blijkt rond het bestaande gebouw erg opgehoogd te zijn waardoor de kraan diep moet graven en eigenlijk te licht is voor dit zware werk. Het graven verloopt zeer moeizaam.

Fig. 7: Sleuf 1, O-profiel.

Een eerste sleuf wordt aangelegd naast het bestaande gebouw. In het profiel is te zien dat er onder de teelaarde een dertigtal cm ophoging aanwezig is.

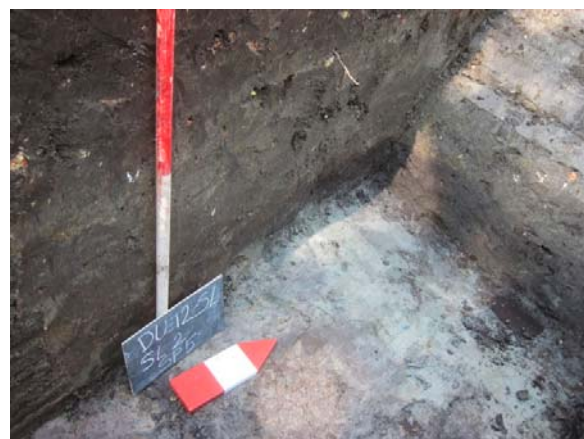

Fig. 8: spoor 6 en spoor 5 in sleuf 2.

Fig. 9: sleuf 7, gracht in vlak en west profiel.

De sleuven 2 en 7 worden achter het huis aangelegd. In deze sleuven is een grote gracht te herkennen. Sporen 6 en 5 maken deel uit van deze gracht. De gracht wordt eerst waargenomen in sleuf 2, later wordt meer duidelijkheid bekomen in sleuf 7. De vulling van spoor 6 is hetzelfde als de vulling van het spoor waargenomen in sleuf 7.

In sleuf 7 was het mogelijk een profiel te zetten op een deel van de gracht (zie tekening in bijlage 2). Het is duidelijk te zien dat de 16 m brede gracht het veen doorsnijdt. Hierdoor had men altijd water in de omwalling. Toen dieper graven niet mogelijk was, is geboord in de vulling van de gracht en in het natuurlijke veen net buiten de gracht.

Boring 1 ging tot een diepte van 2.30 m onder het maaiveld. De kleiige vulling (laag f) gaat nog 30 cm dieper dan de bodem van de sleuf, daaronder bevindt zich het pleistocene zand. De tweede boring (naast de gracht) vertoont nog 55 cm veen boven pleistoceen zand.

Fig. 10: sleuf 5, overzicht.

Parallel met sleuven 2 en 7 worden sleuven 5 en 6 aangelegd. In sleuf 5 treffen we twee sporen aan die vermoedelijk niet te linken zijn aan de gracht. In sleuf 6 werden geen sporen teruggevonden, de bodem was te diep verstoord voor de kleine kraan.

Fig. 10: Profiel 2 en 3 in sleuf 3 en sleuf 4

Achteraan op het terrein worden, haaks op elkaar, sleuven 3 en 4 aangelegd.

In deze sleuven werden geen sporen aangetroffen. In sleuf 3 bevond zich een recente begraving van een schaap. Om zicht te krijgen op de opbouw van de bodem werd in deze twee sleuven een profielput gegraven tot op de pleistocene moederbodem. Opmerkelijk is dat in sleuf 3, 60 cm onder het maaiveld op het veen een dunne laag voorkomt (6 à 10 cm) die opgebouwd is uit zeer los humeus materiaal en die aardewerk bevat.

5. Vondsten

Sleuf 1 ophogingspakket: twee fragmenten steengoed

Sleuf 2 ophogingspakket: wandscherven en randen (onder andere met gietsluit) in geglazuurd rood aardewerk van teilen, handvat van een bakpan (met roet), een randfragment in rood aardewerk met een witte deklaag waarop koperglazuur is aangebracht, enkele scherven in grijs aardewerk, een bodemfragment van een kan in steengoed (vermoedelijk Langerwehe)

Sleuf 7 ophogingspakket: er is voornamelijk rood geglazuurd aardewerk gevonden, voor het merendeel fragmenten van teilen en bakpannen met roetaanslag gebruikt in de keuken. Verder treffen we een oor aan van (vermoedelijk) een vuurklok in grijs aardewerk, een rand in grijs aardewerk en een wandscherf in rood aardewerk met slibversiering .

Sleuf 7: in de vulling van de gracht is **geen** aardewerk aangetroffen.

Sleuf 3, profiel 2, laag c (net boven het veen, 60 tot 70 cm onder het maaiveld): In deze laag komen onder andere een **rand van een romeinse beker** (gevernist aardewerk, hard wit baksel, grijze deklaag en zandbestrooiing), een wandscherf in een dik grof baksel, vrij hard (vermoedelijk ook Romeins) en twee scherven in roodaardewerk, hard gebakken en grof verschaald (vermoedelijk ME) aan het licht.

6. Besluit

Tijdens dit proefonderzoek was het mogelijk de noordelijke zijde van het omwalde areaal te lokaliseren. In de ophoging boven de gracht en rond de hedendaagse bebouwing treffen we scherven aan (rood aardewerk, met loodglazuur) uit de 16^e eeuw of jonger. In de vulling van de gracht zelf zijn geen scherven aangetroffen. Door bij het uitgraven van de gracht een veenlaag te doorsnijden verzekerde men zich van een omwalling met water.

In sleuf 3 treffen we bovenop het veen minstens 1 Romeinse scherf aan (vermoedelijk twee).

Het te bebouwen perceel ligt niet op een geulrug zoals de bodemkaart suggereert. Het pleistocene zand ligt hier op ongeveer 1 m onder het maaiveld (ongeveer 2 meter op de plaats waar het terrein is opgehoogd met materiaal dat wellicht afkomstig is van het opperhof). Er is geen geulvulling aangetroffen.

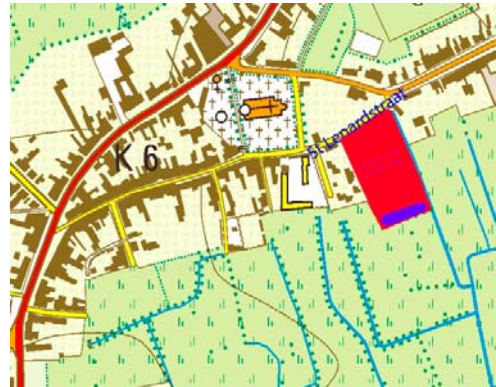

Fig. 11: topografische kaart met aanduiding van de gracht gevonden tijdens het proefonderzoek en de huidige vijver.

De sporen zijn niet van die aard dat een vervolgonderzoek (opgraving) geadviseerd wordt. Wel willen wij u wijzen op het decreet op de bescherming van het archeologisch patrimonium van 30 juni 1993 (en latere wijzigingen en uitvoeringsbesluiten), wat o.a. aangifte van eventuele vondsten inhoudt, indien er tijdens de werken toch nog onverwachte vondsten zouden worden aangetroffen.

7. Bibliografie

CORNAERT M. 1985: *Dudzele en Sint-Lenaart*.

<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/>

<http://www.beeldbankbrugge.be/beeldbank/weergave/record/?id=86aa7536-bdda-40d6-b30e-dca304710704>

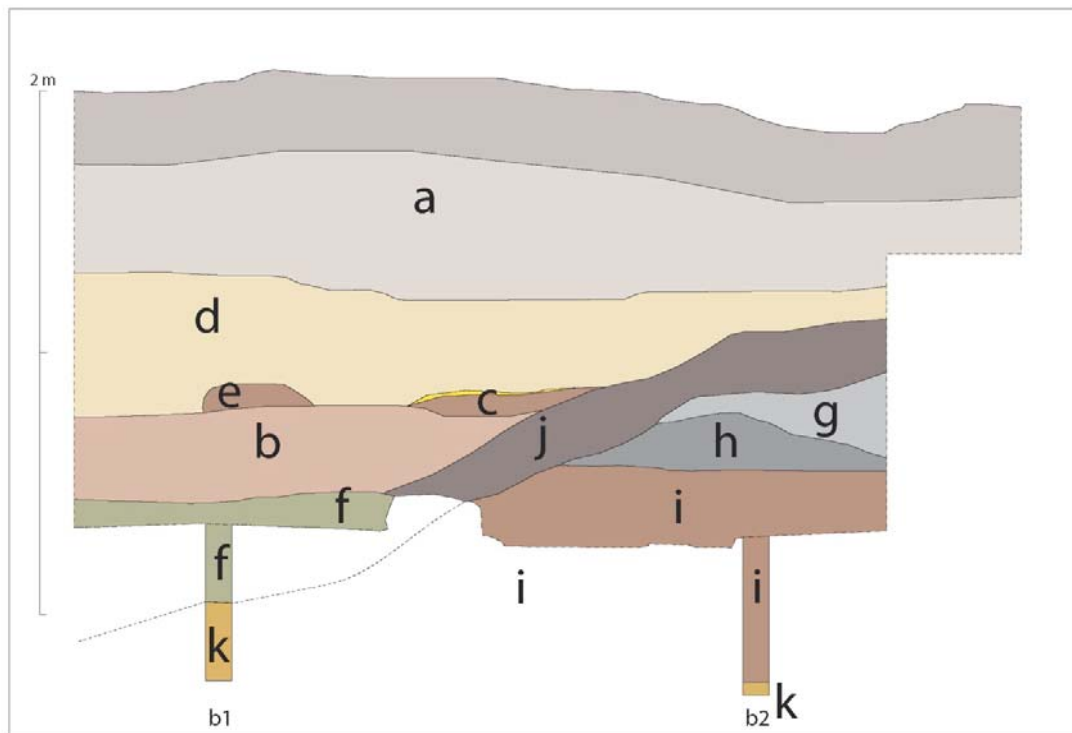
<http://www.degroenetente.be/>

8. Bijlagen

8.1. Bijlage 1: grondplan

8.2. Bijlage 2: coupe op de gracht

- a) Zand, bruin-grijs, met hk, mortel en baksteenfragmenten, kleien roestkleurige vlekken en enkele scherven. Vermengde, verstoorde grond, ophoging.
- b) Samengekoekt, verveend materiaal, gevormd op de bodem van de gracht na het in onbruik raken. Bruin, met klein lichtgeel laagje onderaan (in hetzelfde verveende materiaal). Vulling gracht. Geen vondsten.
- c) Samengekoekt, verveend materiaal, gevormd op de bodem van de gracht na het in onbruik raken. Donkerbruin, zwart met klein lichtgeel laagje bovenaan (in hetzelfde verveende materiaal). Vulling gracht. Geen vondsten.
- d) Zand, bruin-beige, met hk, mortel en baksteenfragmenten, kleien roestkleurige vlekken en enkele scherven. Vermengde, verstoorde grond, ophoging. Vulling van gracht bij het nivelleren van het opperhof.
- e) Lens, zand met verveend organisch materiaal, donkerbruin-zwart, zeer los en humeus.
- f) Klei, grijs-groen, zeer compact en vet, geen vondsten, vulling gracht.
- g) Klei, lichtgrijs, grote donkergrijze bioturbatievlekken. Natuurlijke bodem.
- h) Klei, lichtgrijs, kleine donkergrijze bioturbatievlekken
- i) Veen, donkerbruin zwart (V2)
- j) Zandige klei met HK stippen, stippen, enkele fragmenten en enkele hele bakstenen (X-14-6,5cm; X-15-7cm; X-21-10,5-5cm; 24-12-5cm; 22,5-12-6cm). Vulling van de gracht.
- k) Zand, donkerbruin. Pleistoceen.

1770 -

ONTVANGEN 08 OKT. 2012

Bostoën nv
t.a.v. Guy Sysmans
Koninginnelaan 2-3
9031 DRONGEN

uw bericht van
01/12/2011

contactgegevens
Jessica Vandevelde
jessica.vandevelde@rwo.vlaanderen.be
050 24 81 81

ons kenmerk
4.002/31005/99.185

bijlagen

uw kenmerk

datum 04 OKT. 2012

Betreft: Archeologische prospectie.
ligging: Sint-Lenardsstraat 60 te 8380 BRUGGE
kadastraal

onderwerp: Dudzele: Sint-Lanardstraat, archeologisch vooronderzoek
aanvrager(s):

Geachte heer,

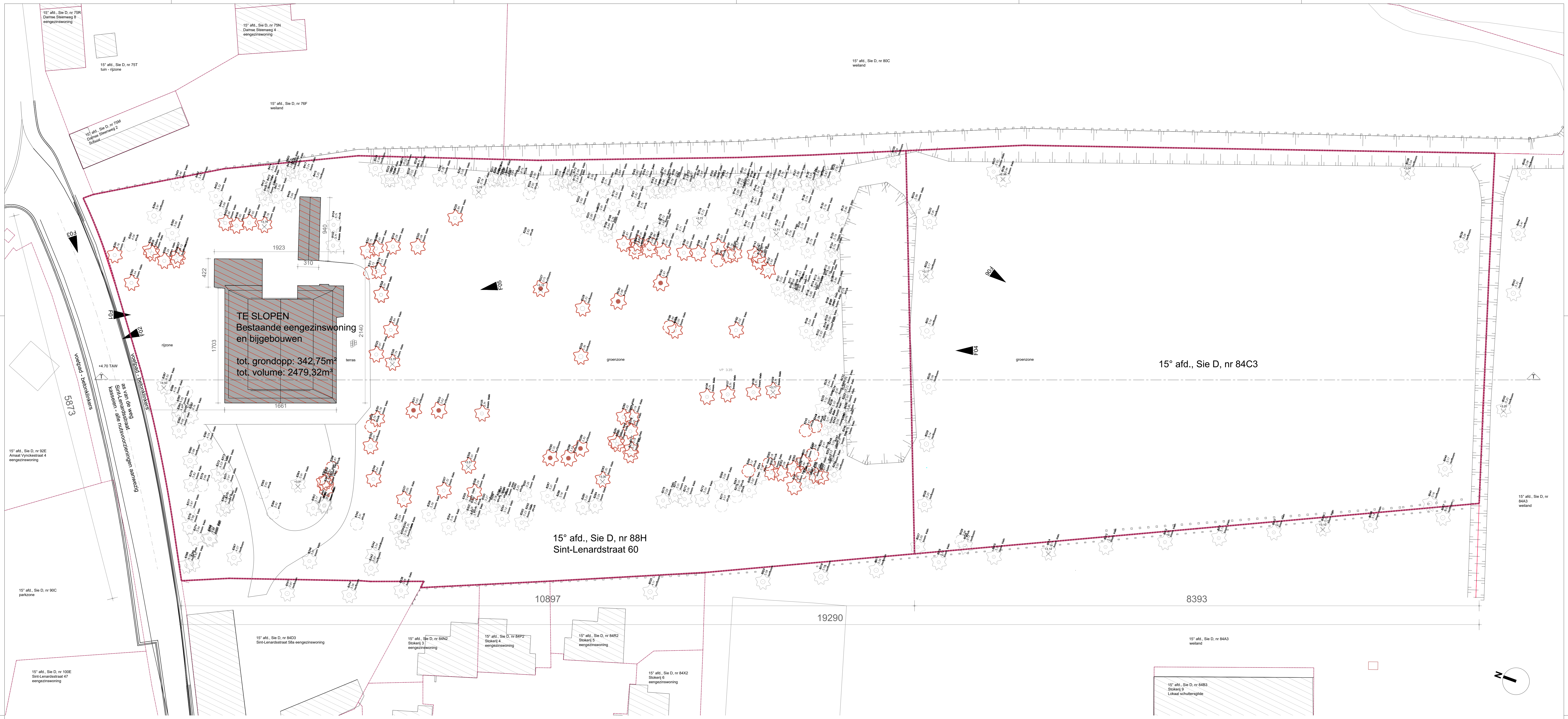
Na ontvangst en goedkeuring van het rapport kunnen we u melden dat de archeologische prospectie met ingreep in de bodem op de in hoofding vermelde percelen afgerond werd.

Er werden verschillende archeologische sporen aangetroffen, maar deze zijn niet van dien aard dat er een vervolgonderzoek nodig is. Zodoende dienen er geen verdere maatregelen meer genomen te worden met betrekking tot het archeologisch erfgoed.

Tenslotte danken wij u voor de vlotte samenwerking en voor uw positieve bijdrage aan de archeologische erfgoedzorg in Vlaanderen. Wij wensen u succes met de ontwikkeling van uw project.

Hoogachtend,

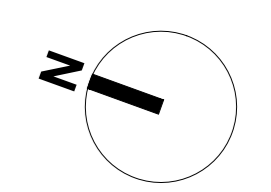

Miek Goossens
Coördinator Erfgoedbeheer

TE SLOPEN
Bestaande eengezinswoning
en bijgebouwen
tot. grondopp: 342,75m²
tot. volume: 2479,32m³

15° afd., Sie D. nr 88H
Sint-Lenardstraat 60

15° afd., Sie D. nr 84C3

GOEDKEURING GEMEENTE / STAD:	
ONTWERP	71770000, kappen Bomen, Sloop Bestaande Bebouwing, Bouw Appartementen Mel Keiser
BOUWPLAATS	Sint-Lenardstraat 60 8380 Dudzele West-Vlaanderen 15e Afd. Sie D. Nrs. 88H, 84C3
BOUWHEER	Bouw Francis Baetens Nv Pauline Van Puttenberghaese 22 9951 Sint-Dengele-Waaiweert
PLANGEGEVENS	bestaande toestand (BT) inplanting
UITVOERING	dossiernr.: 18122 plannr.: I_B datum: 14.02.2022 schaal: 1/200
bouwheer	architect aannemer

alle afmetingen zijn informatief en dienen ter plaatse gecontroleerd te worden | alle stabiliteit en funderingen volgens studie r. stabiliteit

versie	datum	beschrijving	wijziging
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1	
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1	
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1	
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1	
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1	

212 ARCHITECTEN

ELISE KERCKHOF
BART TYBERGHIES
BIRGER WYFFELS

elise@212architecten.be 0472 39 75 99
bart@212architecten.be 0475 27 98 41
birger@212architecten.be 0474 99 64 42

2.12 architecten bv ovv bvba
gentsestraat 15 b - 8500 Kortrijk
btw BE 0502.739.617
info@212architecten.be www.212architecten.be

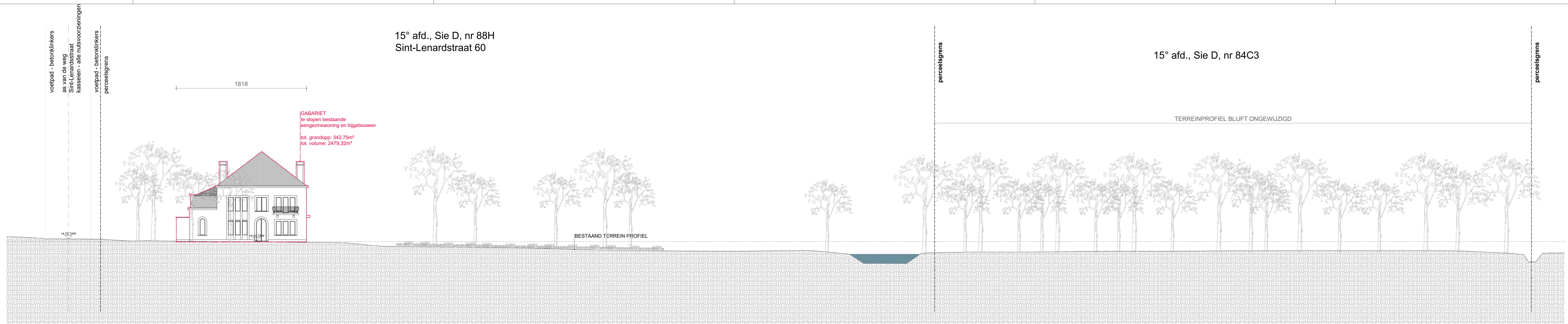
GOEDKEURING GEMEENTE / STAD:		
ONTWERP	71770000, Appen Bomen, Sloop Bestaande Bebouwing, Bouw Appartementen Met Kelder	
BOUWPLAATS	Sint-Lenardstraat 60 8380 Dudzele West-Vlaanderen 15e Afd. Sie D, nr. 88H, 84C3	
BOUWHEER	Bouw Francis Bostoen Nv Amelia Ekerhaffen 19 Bus 301 9051 Sint-Denijs-Westrem	
PLANGEGEVENS	nieuwe toestand (NT) kelder	
UITVOERING	dossiernr.: plannr.: datum: schaal:	18122 PL_100 03.02.2022 1/50
bouwheer	architect	aannemer

alle afmetingen zijn informatief en dienen ter plaatse gecontroleerd te worden | alle stabiliteit en funderingen volgens studie iv

versie	datum	wijziging
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1

15° afd., Sie D, nr 88H
Sint-Lenardstraat 60

15° afd., Sie D, nr 84C3

GOEDKEURING GEMEENTE / STAD:	
ONTWERP	71770000, kappen Bomen, Sloop Bestaande Bebouwing, Bouw Appartementen Met Keizer
BOUWPLAATS	Sint-Lenardstraat 60 8380 Dudzele West-Vlaanderen 15e Afd. Sie D, Nrs. 88H, 84C3
BOUWHEER	Bouw Francis Baelens Nr. Pauline Van Puttenbergheaan 22 9951 Sint-Denis-Westrem
PLANGEGEVENS	bestaande toestand (BT) terreinsnede
UITVOERING	dossiernr.: 18122 plannr.: T_B datum: 14.02.2022 schaal: 1/200

bouwheer architect aannemer

alle afmetingen zijn informatief en dienen ter plaatse gecontroleerd te worden | alle stabiliteit en funderingen volgens studie v. stabiliteit

versie	datum	wijziging
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1

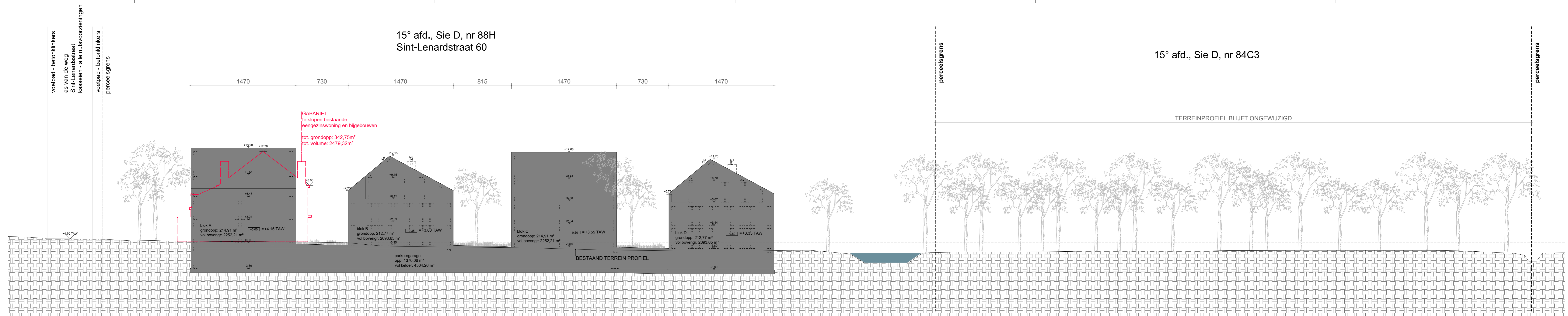
212
ARCHITECTEN

ELISE KERCKHOF
BART TYBERGHIE
BIRGER WYFFELS
elise@212architecten.be · 0472 39 75 99
bart@212architecten.be · 0475 27 98 41
birger@212architecten.be · 0474 99 64 42

2.12 architecten bv ovv bvba
gentsestraat 15 · b · 8500 kortrijk
btw BE 0502.739.617
info@212architecten.be · www.212architecten.be

15° afd., Sie D, nr 88H
Sint-Lenardstraat 60

15° afd., Sie D, nr 84C3

GOEDKEURING GEMEENTE / STAD:	
ONTWERP	71770000, kappen Bomen, Sloop Bestaande Bebouwing, Bouw Appartementen Met Keizer
BOUWPLAATS	Sint-Lenardstraat 60 8380 Dudzele West-Vlaanderen 15e Afd. Sie D, Nrs. 88H, 84C3
BOUWHEER	Bouw Francis Baelen Nv Pauline Van Puttenberghelaan 22 9951 Sint-Denis-Westrem
PLANGEGEVENS	nieuwe toestand (NT) terreinsnede
UITVOERING	dossiernr.: 18122 plannr.: T_N datum: 14.02.2022 schaal: 1/200
bouwheer	architect aannemer

alle afmetingen zijn informatief en dienen ter plaatse gecontroleerd te worden | alle stabiliteit en funderingen volgens studie v. stabiliteit

versie	datum	wijziging
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1
X	xx.xx.xxxx	beschrijving revisie 1

212
ARCHITECTEN

ELISE KERCKHOF
BART TYBERGHIE
BIRGER WYFFELS
elise@212architecten.be · 0472 39 75 99
bart@212architecten.be · 0475 27 98 41
birger@212architecten.be · 0474 99 64 42

2.12 architecten bv ovv bvba
geniesstraat 15 · b · 3500 kortrijk
btw BE 0502.739.617
info@212architecten · www.212architecten.be